

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ТЕОРЕТИЧНОЇ ТА ПРИКЛАДНОЇ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

**ТВОРЧИСТЬ МИРОСЛАВА ВАНТУХА В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ
УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ КІНЦЯ ХХ ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ**

Монографія

Київ – 2011

Зміст

Передмова	3
Розділ 1. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК НАРОДНОГО ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА УКРАЇНИ У ХХ-ХХІ СТОЛІТТІ	4
Розділ 2. ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ М.М. ВАНТУХА	
2.1. Основні чинники та етапи становлення мистецько-педагогічної діяльності Мирослава Вантуха.....	19
2.2. Творчі здобутки видатного митця М. М. Вантуха в галузі української народної хореографії.....	43
Післямова	61
Список використаних джерел	64
Додатки	
Вшанування особистих заслуг М. Вантуха перед Українською державою.....	74
Хронологія гастрольних поїздок.....	75
Фотографії.....	79

ПЕРЕДМОВА

Дане видання присвячується творчій діяльності видатного українського діяча в галузі народної хореографії, Героя України, Народного артиста України і Росії, Лауреата Національної премії ім.Т. Шевченка Мирослава Михайловича Вантуха, професора, академіка Академії Мистецтв України, завідувача кафедри хореографії Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, генерального директора і художнього керівника Національного заслуженого академічного ансамблю танцю України імені П.П. Вірського.

У монографії поданий аналіз процесу становлення теоретично-педагогічних ідей та узагальнення досвіду діяльності вітчизняних митців, що пов'язане зі зверненням до культурної спадщини минулого та усвідомленням народних духовних традицій.

У другому розділі розкривається життєвий і творчий шлях видатного митця української народної хореографії Мирослава Вантуха, визначені і обґрунтовані основні чинники та етапи становлення, його внесок в розвиток української народної хореографії. Про високий рівень майстерності талановитого керівника свідчать численні відгуки зарубіжної преси на гастрольні виступи ансамблю.

У виданні використані фонди Центрального державного архів-музею літератури і мистецтв, а також матеріали з особистого архіву митця.

Дана праця розрахована на студентів середніх і вищих культурно-освітніх навчальних закладів, слухачів Інституту підвищення кваліфікації та всіх, кого цікавить творчість видатних митців хореографічного мистецтва України.

Я себе вважаю щасливим чоловіком і саме тому, що я українець. Я шаную культуру всіх народів, але найбільше люблю свою. ...і це нам робить честь, бо ми торкаємося саме тих струн душі людської яких не хто не може торкнутися, тому що через пісню, через танець пізнають нашу історію, нашу землю.

Промова М.М. Вантуха з Ювілейного привітання.

Розділ 1

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК НАРОДНОГО ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА УКРАЇНИ У ХХ - ХХІ СТОЛІТТІ

В період сучасного державотворення виникають потреби в подальшому збереженні й розвитку української народної хореографії як унікального феномена української ментальності, що слугуватиме основою у естетичному вихованні молоді, формуванні національної свідомості.

Поряд з традиційними формами автохтонного танцювального мистецтва в ХХ столітті з'являються зразки народно-сценічного танцю, що набувають розвитку у професійних та аматорських колективах. В українській народній хореографії відбуваються істотні структурні та якісні зрушення жанрово-тематичним збагаченням та удосконаленням виконавської майстерності фольклорних колективів.

Це період коли з'являється ціла плеяда талановитих хореографів В.Авраменко, В. Верховинець, П. Вірський та інші, які відіграли визначальну роль у становленні та розвитку української народної хореографії як культурно-освітнього феномена. Провідною тенденцією їх діяльності було звернення до джерел народної творчості як потужного засобу виховання, збереження та примноження духовних цінностей.

Якщо основоположником теоретичних засад національного танцювального мистецтва вважають В. Верховинця, то реформатором народної хореографії й вітчизняного балету став український балетмейстер, народний артист СРСР Павло Павлович Вірський (1905-1975 рр.). В творчості П. Вірського синтезувались досягнення кількох поколінь українських хореографів які займалися розвитком народного танцювального мистецтва. Провідною ідеєю його життя і творчості стало відродження й розвиток народної хореографії. Особливого значення П.Вірський надавав ґрунтовному дослідженню та використанню в практичній діяльності зразків українського танцювального фольклору, який у спадщині митця виступає важливою формою збереження й передачі накопиченого соціального досвіду, духовної культури народу, виховання молоді.

Свої творчі можливості П. Вірського реалізував в створеному в 1937 році разом з М. Болотовим, першого в Україні Державного ансамблю українського народного танцю, основним завданням якого була популяризація народного танцю серед населення, збереження його чистоти, збагачення й розвиток національних традицій. Але війна перешкодила здійсненню багатьох сміливих планів хореографів. Колектив перервав свою плідну діяльність, відновивши її лише в 1951 році [91,23]. В період 1952 – 1955 рік змінилося кілька художніх керівників і головних балетмейстерів: 1952 року – А. Опанасенко; 1952 – 1954 років - В. Вронский; 1954 – 1955 року – Л. Чернишова. Плинність керівного складу була і в оркестрі (З. Остапенко, К. Домінчин, О. Алексеев). У грудні 1955 року, постановою Колегії Міністерства культури УРСР на посаду художнього керівника ансамблю був запрошений і затверджений П. Вірський. Очоливши ансамбль П.Вірський утілює основні тенденції розвитку української народно-сценічної хореографії: єдність традицій і новаторства, взаємозв'язок національного й інтернаціонального, поєднання фольклорних джерел із сучасними танцювальними формами, синтез народного і класичного танцю, еволюція танцювальної лексики жіночого, чоловічого й парного українського

танцю, розширення тематики хореографічних композицій шляхом звернення до сучасності й театралізація фольклору.

Українська хореографічна культура на початку ХХІ століття перебуває на етапі нового свого розвитку. В НАКККіМ викладачами кафедри хореографії О.П. Колоском, В.П. Шкоріненко, С.Г. Забрєдовським досліджуються проблеми становлення і розвитку народної хореографії. Особливу увагу приділено вивченню творчості діячів української народної хореографії ХХ – ХХІ століття, культуротворчим засадам і практикам та пропаганді українського національного хореографічного мистецтва як в Україні так і за її межами.

За часів незалежності Української держави великого значення набуває інтерес до сучасних митців. В даному виданні вперше здійснюється аналіз життєвого і творчого шляху видатного митця, Героя України, Народного артиста України і Росії, Лауреата Національної премії ім.Т. Шевченка Мирослава Михайловича Вантуха, професора, академіка Академії Мистецтв України, завідувача кафедри хореографії Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, завідувача кафедри хореографії Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, хореограф-постановника, генерального директора і художнього керівника Національного заслуженого академічного ансамблю танцю України імені П. Вірського, голови Національної Хореографічної Спілки України, Голови Всеукраїнської координаційної ради з питань дитячої народної хореографії.

Культурно-просвітницька й педагогічна робота М. Вантуха з ансамблем «Юність» сприяла його формуванню як талановитого керівника, педагога, професійного хореографа, дослідника українського хореографічного мистецтва, фольклору та етнографії. Творчі здобутки талановитого хореографа піднесли до рівня провідних майстрів національної української хореографії. М.М. Вантух створив постановки танців в операх «Катерина» М. Аркаса, «Назар Стодоля» К. Данькевича, «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемівського у Львівському Академічному театрі опери та балету. В колективі «Юність» М. Вантух поставив близько 40 номерів. Серед найвідоміших: «Українське вітання»,

«Гопак», «Козачок», «Танець з бубнами»(інша інтерпретація, ніж в ансамблі ім. П. Вірського), «Ми всі за мир», «Російський святковий», «Тих днів не змовкне слава» (тема громадянської війни), «Гімн праці», «Черемха», «Рушничок», «Запорожці», «Дочка Куби». Хореографічні твори які були створені в ансамблі імені П. Вірського: «Карпати», «В мирі та злагоді», «Український танець з бубнами», «Російська сюїта», український ліричний «Літа молоді», жіночий танець «Козачок», «Україно, моя Україно», «Гуцулка», «Циганський танець», «Волинські візерунки», «Гарнавська полька», «Танець з дзвіночками» та інші.

Новим етапом професійного зростання хореографа стала робота в Національному заслуженому академічному ансамблі танцю імені П. Вірського де розкрився високий рівень майстерності талановитого керівника продовжувача справи П. Вірського, що стало безперечним доказом в гастрольній діяльності ансамблю та визнанні його всім світом як високохудожнього мистецького колективу. М.М. Вантух гармонійно поєднує громадську, педагогічну, організаторську та балетмейстерську діяльність, що реалізувалася: у створенні Національної хореографічної спілки України; створенні дитячої хореографічної школи при Національному заслуженому академічному ансамблі танцю імені П. Вірського; у керівництві кафедрою хореографії в Національній академії керівних кадрів культури і мистецтв та кафедрою хореографії в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова.

М. Вантух плідно працює на всіх провідних ланках хореографічного мистецтва. Його багаторічний досвід керівника ансамблю, дослідницька діяльність, балетмейстерський та педагогічний талант позитивно вплинули на творчість митця і відіграли значну роль у розвитку та пропаганді української культури як в Україні так і за кордоном, художньо-естетичному вихованні дітей та молоді засобами народної хореографії.

Народний танець завжди привертав увагу діячів професійного мистецтва й дослідників-науковців. Цей інтерес ще більше посилюється після того, як народний танець почали використовувати у стилізованому вигляді в драматичному театрі,

а також в балетних та оперних виставах як “характерний” танець, що слугував характеристикою місця дії у формі дивертисменту.

Наукові дослідження дають можливість осмислити танець (зокрема, український народний танець) як соціально-культурний та мистецький феномен, процес становлення і розвиток якого відображають танці, створені народом у той чи інший історичний період, що дійшли до нас завдяки зусиллям фольклористів і є матеріалом для досліджень науковців. Але збережений у народі танець отримує справжнє життя лише тоді, коли знаходить своє сценічне втілення в художній обробці хореографа і коли його виконують професійні танцюристи.

Народний танець має свою першооснову, першоджерело, першопочаток. Коли йдеться про культуру того чи іншого народу, доводиться враховувати не лише безпосередні його культурні досягнення, а й ту спадщину, яку він успадкував від своїх етнічних попередників, з яких утворився і сам даний народ. Це стосується культури всіх народів світу, в тому числі й українського народу [34, 9]. Національна концепція – необхідна вимога до творця, щоб знайти свої місце і роль в історичному процесі бо кожна історична епоха висуває перед балетмейстером свої завдання, надає колорит його творам і образам.

Балетмейстерська самоосвіта шукає розумного співвідношення між засвоєнням національних традицій, зразків народної хореографії і новаторством. Новаторство не може виникати на порожньому місті, воно спирається на досвід і досягнення минулого і на ті «пагони» нового, що виникають в усьому його багатстві.

В сучасних умовах, в період домінування нових форм і видів танцювального мистецтва, особливо цінними є звернення до народного хореографічного мистецтва. Танець має великий вплив на свідомість, повноцінний фізичний, розумовий, психічний та духовний розвиток особистості. Тому утвердження і розвиток народного хореографічного мистецтва набуває важливого значення в культурно-освітніх закладах і підкреслює важливість її як культурно-освітнього феномена. Мирослав Михайлович вважає що: «Утвердження українського народного танцю як мистецтва, як жанру звичайно

це важка кропітка праця, особливо в сьгоднішніх умовах. Під впливом масового наступу сучасних стилів і жанрів що хлинули на нас із заходу, схилиючись перед чужим почали забувати своє, що найстрашніше, бо Європа розгубила своє національне обличчя. Якщо подивитись на сучасний танець: хіп-хоп, джаз, вуличні танці та інші, це все добре, але це не наше. Життя міняється, актор чи митець повинен творити ідучи в ногу з життям, але митець повинен виховувати смаки. Тому його завдання зробити так як Т.Г.Шевченко заповідав: «Свого не цурайтеся і чужому навчайтеся». Український танець повинен базуватися на своїй музиці, на своїй лексиці, на своєму характері, менталітеті і манері. Це значить не просто повторювати народний танець бо народ його придумав давно, а автори які роблять постановки в сучасних умовах, зберігаючи свій національний колорит повинні розвивати: в музичному плані - в створенні нового варіанта музичного супроводу, тобто в сучасних ритмах на основі традиційної мелодії; в стилізації костюмів; в стилізації лексики на основі традиційної, щоб був зв'язок з українським. Тоді можна вважати що це сучасний український танець.

Народне хореографічне мистецтво має великий вплив на формування естетичного та ідеологічного виховання молоді і дає можливість уникнути зниження загального рівня культури українського народу та бездуховності нації в суспільстві. Тому важлива роль відводиться культурно-освітнім і мистецьким установам. Створені національні колективи такі як Заслужений ансамбль ім.П. Вірського та Заслужений хор ім. Г.Вірьовки були створені для збереження, розвитку та популяризації української народної культури, але для подальшого розвитку важливого значення набуває матеріальна база, яка для мистецьких колективів в Українській державі відсутня. Керівник ансамблю ім.П.Вірського Мирослав Михайлович Вантух зазначає: «В культурі повинен бути закон, ідеологія, тому що без ідеології дуже багато що втрачаємо. В наш час культура представлена сама собі. Хто виживе той виживе, а хто не виживе то хай вмирає. Нація без духовності, без культури це біда, а їх треба навчити працювати, навчити відношенню один до одного. В мистецтві повинні бути виключно

інтелігентні люди, той хто з підмостків сцени несе мудре, хороше, духовне повинен бути і в душі такий. Не може людина показувати духовну культуру на високому рівні і бути злодієм.» Держава повинна підтримувати мистецтво.

Знання основних методичних та педагогічних принципів організації танцювального колективу стало важливою передумовою успішної роботи Мирослава Михайловича в ансамблі ім. П. Вірського. Основними складовими постановочної роботи з колективом - це вивчення і відпрацювання окремих танцювальних елементів, вироблення навичок акторської майстерності з кожним учасником колективу, дисципліна кожного учасника. Танцювальний колектив як складне педагогічне формування здатний виконувати своє соціально-педагогічне призначення з одного боку, за умови опанування його учасниками художньо-виконавських умінь і навичок, тобто технічної майстерності, а з іншого за умовами формування учасника як особистості, розвитку певних моральних, естетичних, громадянських якостей. Такий підхід спонукав Мирослава Михайловича до постійного пошуку тих шляхів ефективної репетиційної, концертної, навчально-виховної, художньо-творчої роботи, яка у комплексі стала запорукою успіху колективу. Це лише на перший погляд здається, що вся премудрість у танці – правильно завчити рухи і не переплутати мізансцени. «Але ж на сцені можуть одночасно перебувати до сотні людей, і кожен із них особистість, індивідуальність, а треба досягти гармонії. Щоб глядач бачив не сотню людей, а єдиний ансамбль, усі рухи якого вивірені до міліметра» - вважає Мирослав Михайлович: «тому імпровізація в ансамблі народного танцю не можлива, але поряд з цією індивідуальністю кожного артиста зберігається відповідно до тексту танцю. Автором постановки дається текст, манера, характер образу, відповідна пластика.» Вимогливий до себе та до колективу М. Вантух намагається досягти виключного виконання зберігаючи індивідуальність кожного виконавця.

Що стосується збереження і розвитку українського народного танцю М. Вантух як голова Націогальної Хореографічної Спілки в кожному осередку, в кожній області проводить на базі кращих колективів навчальні семінари,

семінари-практикуми, майстер-класи для керівників мистецьких колективів, показові уроки на базі професійних та кращих аматорських колективів, лекції з історії української культури, національних звичаїв, традицій і обрядів, теоретичні та практичні заняття з українського костюму та українських національних інструментів. Учасники навчальних семінарів та майстер-класів висловлюють свої побажання та пропозиції щодо вдосконалення навчально-виховної роботи. Хореографами видається наукова і методична література, інформаційні посібники.

Започаткований М.Вантухом Всеукраїнський фестиваль-конкурс народної хореографії ім.П.Вірського дає можливість новій плеяді хореографів та молодих балетмейстерів представити глядачам своє мистецтво. В конкурсі беруть участь професійні та аматорські художні колективи України, які демонструють високий потенціал української народної культури, невмирущі її традиції, єдність професійного і аматорського мистецтва. Особливу увагу викликають самобутні народні виконавці, відбувається зустріч глядачів з мелодійною українською піснею, позабутими фольклорними танцями, знайомство з характерними кожному регіону народними костюмами. Національний заслужений академічний ансамбль танцю України імені П. Вірського заснував медаль Павла Вірського, яка вручається кращим хореографам України, серед яких переможці фестивалю-конкурсу.

Українське хореографічне мистецтво є гордістю народу і одним з найяскравіших проявів його національної свідомості, духовного багатства та ментальності. Тому важливою складовою частиною відродження незалежної Української держави є піднесення професійного рівня всіх видів і жанрів танцювального мистецтва України, що має славетні багатовікові традиції і визначні художні здобутки.

Процес становлення мистецько-педагогічної освіти потребує всебічного вивчення та глибокого осмислення надбань, що були створені видатними діячами вітчизняної хореографії упродовж багатьох років. Дослідженням народного танцювального мистецтва в Україні займалися українські етнографи

та фольклористи, збирання і вивчення її зразків припадає на XIX і XX ст. Передові вчені, визнаючи велику цінність фольклору, організовували спеціальні експедиції для дослідження народного матеріалу, невід'ємною частиною якого був фольклорний танець [24,288].

Павло Платонович Чубинський (1839-1884 рр.) був першим ученим-народознавцем, який по-науковому розглянув складові елементи народної хореографії. Він одним із перших запропонував власний метод запису танців, який з часом став основою сучасної описової системи. Учений збирав матеріал, що стосувалися найрізноманітніших сторін народного життя, надаючи, таким чином, можливість кожному бачити народ таким, яким він є. П. Чубинський значно розширив межі досліджень, удосконалив справу збирання й опрацювання фольклору на науковій основі, зумів органічно поєднати історичні, статистичні, правові, економічні дані з багатючими фольклорними та етнографічними матеріалами [100, 7].

Грунтовні етнографічні дослідження, у яких значне місце відводилося вивченню народного танцювального мистецтва, були здійснені В. Шухевичем і В. Гнатюком. У III розділі праці “Гуцульщина” Володимир Осипович Шухевич (1849-1915 рр.) досліджує найпоширеніші гуцульські танці: коломийки, гуцулки, аркан, півтора, козачок, дає їх загальну характеристику і виділяє характерні танцювальні рухи (тропот, гайдук, голубці, кружляння), розповідає про заняття, побут, родинні звичаї і вірування гуцулів, описує календарно-обрядові свята з великою кількістю танців [21, 308-309].

Своєрідним підсумком майже сторічного збирання й видання весняного хороводно-ігрового фольклору стала робота Володимира Михайловича Гнатюка (1871-1926 рр.) “Гаївки” [39,100], яка характеризується високим рівнем наукової фіксації текстів, мелодій, ігрових дій та хороводів Західної України. Важливою заслугою В. Гнатюка була в зосереджуванні найбільшої уваги на збиранні матеріалів про народні звичаї, обряди, вірування, представляючи її на високому науковому рівні, він тим самим сприяв популяризації української етнографічної науки [55].

Новий етап у розвитку народного хореографічного мистецтва пов'язаний із діяльністю видатного українського педагога, етнографа, хореографа, музиканта Василя Миколайовича Верховинця (1880-1938 рр.). В. Верховинець перший серед хореографів розглянув народний танець як науковець і етнограф-фольклорист. В 1919 р. він видав підручник “Теорія українського народного танцю”, у якому на основі власних спостережень за виконанням фольклорних танців записав характерні для української народної хореографії танцювальні рухи і дав їм назви відповідно до їхнього характеру і внутрішнього змісту, описав найпопулярніші народні танці, зробив спробу їх класифікувати, подав цінні методичні рекомендації щодо збирання і збереження етнографічного танцювального матеріалу [36, 120]. Велика заслуга В. Верховинця й у тому, що він розробив простий і доступний словесний метод запису рухів і танців з використанням малюнків і схем. Згодом ця система запису танців набула широкого визнання не тільки в Україні, а й далеко за її межами. Значним внеском В. Верховинця у становлення і розвиток українського балетного мистецтва стала постановка першого героїчного українського балету “Пан Коньовський” на музику М. Вериківського, лібрето М.Вериківського та Ю.Ткаченка (1931 р.), присвячений героїчній боротьбі українського народу проти панів у другій половині XVIII ст. Творча співпраця його з видатним майстром класичної хореографії В. Литвиненком при постановці балету була дуже плідною. Поєдналися, здавалося б, абсолютно несумісні стильові особливості класичного та народного танцю. “Пана Каньовського” можна вважати першим взірцем українського балетного спектаклю, створеного на основі українського народного танцю, технічно збагаченого і певною мірою зближеного з класичним. За його прикладом пізніше були створені “Лілея” К. Данькевича, “Лісова пісня” М.Скорульського, “Маруся Богуславка” А. Свечникова та інші національні вистави.

Впровадженню народознавчих ідей у практику навчання і виховання дітей та молоді відводив учень і послідовник В. Верховинця, український педагог, просвітитель, хореограф, танцівник, дослідник українського народного

танцювального мистецтва Василь Авраменко (1895-1981 років). Його багаторічна творча й педагогічна діяльність була спрямована на розвиток і популяризацію українського народного танцю в Україні та за її межами, на формування національної самосвідомості засобами танцю. У народному танці балетмейстер перш за все вбачав “невичерпну животворчу силу, здатну об’єднати українців для святої ідеї – визволення України” [55].

Справедливо вважаючи “український народний танець найбільш забутою галуззю мистецтва у той час” [19, 7], В. Авраменко свою творчу діяльність спрямовував на відродження й розвиток національної народної хореографії. Він був переконаний, що “танець цілком заслуговує на те, щоб увести його до програми навчання при школах, поруч із руханкою та співом. ...Нам потрібна свідомо національна й сильна духом молодь! Український танець допоможе стати такою” [19, 12]. Важливою подією стала організація В. Авраменком у 1921 році у Калуському таборі інтернованих Польщею військ Української Народної Республіки першої школи українського національного танцю. Усвідомлення значного потенціалу хореографічного мистецтва як засобу художньо-естетичного й національного виховання молоді спонукало В. Авраменка до організації в Галичині шкіл українського народного танцю. Згодом педагог відкрив такі навчальні заклади майже в усіх великих містах Східної Галичини: Львові, Дрогобичі, Станіславі, Стрию, Тернополі тощо. Навчання у школах танцю відбувалося за розробленою В. Авраменком системою, в основі якої лежали педагогічні засади В. Верховинця.

Вагомий внесок у впровадження народознавчих ідей у практику національного виховання здійснив музикознавець, дослідник українського фольклору та національної хореографії, доктор мистецтвознавства, професор Андрій Іванович Гуменюк (1916-1982 рр.). Його плідна етнографічно-дослідницька діяльність сприяла обґрунтуванню і впровадженню ним системи засобів формування національної культури підрастаючого покоління, чільне місце в якій посідає український народний танець.

Провідною ідеєю творчої спадщини А. Гуменюка стало всебічне дослідження українського народного хореографічного мистецтва. Цьому значною мірою сприяла його наукова діяльність в Інституті мистецтвознавства, фольклору та етнографії (ІМФЕ) впродовж 1952-1971 років. Вивчивши етнографічно-дослідницький досвід В. Верховинця, А. Гуменюк продовжує справу збирання й запису фольклорного матеріалу. Під час очолюваних ним етнографічних експедицій упродовж 1955-1956 років та 1959 року учений виявляє, записує й фіксує на кінострічці понад сотню народних танців, які побутують у різних регіонах України, записує й розшифровує народні пісні та інструментальні твори. Цей цінний матеріал, заповідав А. Гуменюк, необхідно зберігати для нащадків і одночасно активно використовувати з метою популяризації народного мистецтва як складової частини національного виховання [95,15].

Вагомий внесок для розвитку народної хореографії, збереження її національного й локального колориту, зробила видатний полтавський балетмейстер, педагог, заслужений працівник культури УРСР, фольклорист, етнограф Ніна Миколаївна Уварова (1923 р.). Усе своє життя вона присвятила дослідженню та популяризації народного танцювального мистецтва Полтавщини. Професійний досвід і талант Н. Уварової, любов до народного мистецтва й розуміння важливості його виховного впливу на молодь спонукали її до використання в своїй діяльності фольклорного пісенного й танцювального матеріалу, який вона розглядала як складову національної культури. Особливістю творчої спадщини Н.Уварової є органічне поєднання різних фольклорних жанрів, що додає оригінальності й самобутності таким номерам, створюючи додаткові можливості для комплексного використання елементів різних мистецтв у навчально-виховному процесі. Тому досить важко з наукової точки зору визначити, чи це побутовий танець, чи хоровод, чи обрядове дійство. Н. Уварова була переконана, що саме в цьому й полягає особливість і неповторність українського танцювального фольклору.

Народознавчі ідеї знайшли своє відображення у творчій спадщині видатного українського балетмейстера, педагога, дослідника хореографічного фольклору, заслуженого діяча мистецтв України, доктора мистецтвознавства, професора, засновника та першого завідувача кафедри хореографії Київського державного інституту культури (нині Київський національний університет культури і мистецтв) К.Ю. Василенка (1925-2002 рр.). Багаторічна робота митця була спрямована на відродження й розвиток українського народно-сценічного танцю. Цьому сприяла як надзвичайна обізнаність із досвідом, методами та засобами художньо-естетичного виховання, з культурою, звичаями і традиціями українського етносу, так і його науковий підхід до застосування у своїй практичній діяльності ідей видатних педагогів і відомих діячів мистецтва і культури. Досконало вивчивши теоретичний і практичний досвід видатних українських хореографів, К. Василенко став гідним продовжувачем їхніх ідей у галузі народної хореографії. Українські танцювальні рухи, які є основою народних танців, поряд із піснями, казками, іншими зразками усної народної творчості, звичаями, обрядами є складовою частиною культурної спадщини народу, а отже, їх вивчення, на думку К. Василенка, належить до пріоритетних завдань дослідників народного мистецтва. Поставлені ним численні танці, сюїти, композиції у різних жанрах української народно-сценічної хореографії (усього більше 220 постановок), систематизовані і класифіковані національні танцювальні рухи (1067 рухів) зафіксовані в друкованих роботах митця, кінонарисах, художніх та науково-документальних фільмах.

Цінним матеріалом для вивчення творчості діячів української народної хореографії являється біографічний довідник Заслуженого артиста України, професора кафедри хореографії НАКККиМ О.П. Колоска (1932) «Майстри народно-сценічного танцю» (2009 р.), де досліджується творчість балетмейстерів та узагальнюється досвід як аматорських, так і професійних хореографів України. Митець розкриває складові творчих лабораторій народно-сценічного танцю хореографів періоду 1930-2008 років. В методичних посібниках: «Стильові особливості танців Карпатського регіону» (2002 р.), та «Стильові

особливості танців Східної України», Олександр Петрович присвячує питанню впливу географічного фактору на формування стилістичних особливостей народного танцювального мистецтва, розкриває специфіку стильових особливостей танців в різних регіонах Західної та Східної України, що формуються залежно від характеру праці, побутових умов, в яких живуть люди.

В українському мистецтвознавстві дослідженням народного й народно-сценічного хореографічного мистецтва у широкому контексті національної культури зробив Заслужений діяч України, кандидат мистецтвознавства, викладач кафедри хореографії НАКККиМ В.О. Шкоріненко. В дисертації «Народний танець у традиційній і сучасній культурі України» (2004 р.) автор сконцентрував свою увагу на таких актуальних аспектах обраної теми: історичному, філософському, естетико-педагогічному та тіловиховному. У дослідженні розглядаються основні етапи становлення хореографічного мистецтва України, інтерпретуються його світоглядні й естетичні засади. Простежуючи довготривалий шлях еволюції народного хореографічного мистецтва, автор доводить, що впродовж віків воно було потужним засобом національної ідентифікації. Успішна діяльність багатьох самодіяльних і професійних танцювальних колективів та інтерес, який виявляє до народних хореографічних традицій значна частина молоді, переконують, що народний танець не втратив свого значення як засіб національної ідентифікації і перебуває на порозі нового етапу свого розвитку. Особливу увагу приділено культуротворчим засадам і практикам та шляхам їхньої оптимізації за нових суспільних обставин. По темі дисертації В. Шкоріненком були опубліковані роботи «Народний танок в естетиці «козацького бароко», «Світоглядні засади української хореографії», «Народний танок у системі естетичного виховання», «Гопак» як явище української хореографічної культури», «Деякі аспекти проблем народної хореографії», «Гопак» – феномен національної хореографічної культури», «Козацький танок як явище культури українського барокко».

Становленням та розвитком українського народного хореографічного мистецтва як в Україні, так і за її межами займається кандидат педагогічних

наук, професор кафедри хореографії НАКККиМ С.Г. Забрєдовський. Ним підготовлено ряд науково-методичних розробок: «Аналіз розвитку хореографічного жанру в Україні за 1982-1983, 1983-1984, 1984-1985 роки», методичні рекомендації керівникам хореографічних колективів. Має публікації з питань розвитку хореографічного жанру в газеті «Культура і життя», «Народна творчість і етнографія». Степан Григорович являється автором програм: «Теорія та методика викладання українського народно-сценічного танцю», «Методика роботи з хореографічним колективом», «Віртуозна техніка», «Сучасний народно-сценічний танець», «Сучасні тенденції розвитку хореографії», «Специфіка та особливості аналізу хореографічного твору».

С.Г.Забрєдовський активно пропагує українську національну хореографічну культуру в Україні та за її межами проводить семінари з українського народного танцю та працює в міжнародних хореографічних таборах у США, де здійснює хореографічні постановки. Степан Григорович співпрацює з відомим Університетом мистецтв у м. Філадельфія (штат Пенсільванія) й ансамблем українського танцю «Волошки» (США) над створенням Всесвітнього коледжу українського танцю, є співавтором та головним балетмейстером-постановником міжнародного проекту «STEPPE A Ukrainian Dance Spectacular» (Україна, США, Канада). На основі напрацьованого практичного матеріалу являється співавтором та укладачем збірника нотного матеріалу «Музичний супровід для проведення занять з українського народно-сценічного танцю» (2005 р.). За дорученням Міністерства культури і туризму підготував навчально-методичний посібник «Витоки українського танцю» (2008 р.) для учасників Міжнародного семінару–практикуму «Українська народна хореографія – невід’ємна складова національної культури» та методичні рекомендації зі спецкурсу «Сучасні аспекти хореографічної діяльності» для магістрів хореографії (2008 р.), являється автором навчального посібника «Методика роботи з хореографічним колективом» (2010 р.).

Здійснена провідними українськими хореографами дослідницька робота в галузі народної хореографії мала неабияке значення і як етнографічна діяльність,

і як спроби історико-педагогічного осмислення традицій вітчизняної культури і мистецтва. Спадщина провідних українських хореографів переконує у вагомості їхнього внеску в справу збереження, відродження, розвитку й пропаганди національної культури. Праці багатьох поколінь збирачів і дослідників традиційної культури українського народу дозволила розширити знання про наш народ, різноплановість його культури, збагнути, як у різні складні періоди існування вдалося зберегти свою самобутність, ментальність і духовність.

РОЗДІЛ 2

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ М.М. ВАНТУХА

2.1. Основні чинники та етапи становлення мистецько-педагогічної діяльності Мирослава Вантуха

Мирослав Вантух належить до покоління українців мистецькі погляди та світогляд яких формувалися в складний для України період. Аналіз соціально-економічної та політичної ситуації в Україні в післявоєнний період дозволяє стверджувати, що ті умови, які склалися у країні: розруха, масштабність збитків, погіршення якісного складу трудових ресурсів, голод 1946-1947 років, репресії й переслідування передових людей, загострення міжнародних відносин у результаті “холодної війни”, з одного боку, і на цьому фоні піднесення морального духу, національної самосвідомості та патріотизму населення країни, відбудова швидкими темпами матеріального й духовного життя, культурно-просвітницька діяльність найталановитіших педагогів, митців та колективів художньої самодіяльності, з іншого – спричинили формування нового покоління української інтелігенції, яке згодом переросло в суспільно-культурне явище, течію, духовний феномен під назвою “шістдесятники”. Цьому процесу сприяла зміна керівництва країною, унаслідок чого була зроблена спроба часткового реформування тоталітарної радянської системи, дещо змінилися ціннісні орієнтації, наступила лібералізація культурного життя. Це був час національно-культурного пробудження й духовного відродження нації, її національної самосвідомості, культури, освіти й мистецтва.

Покоління митців–шестидесятників - це покоління романтиків та ідеалістів, але водночас і скептиків та нігілістів. Крах "культу особи" стимулював величезну "перебудову" у свідомості і світосприйнятті нового покоління, що тільки–но вступало в життя, покоління "дітей війни", в яке змалку втокмачували фанатичну віру у "великого вождя Сталіна". Страшна правда, що тільки–но відкрилась, породила не тільки відторгнення фальші і брехні офіційної ідеології, але й викликала неприйняття вкоріненої атмосфери страху і насильства. Натомість відродила віру у світлі ідеали людства, що були затьмарені десятиліттями чорного терору [55, 57].

М.Вантух народився 18 січня 1939 року в селі Великосілки, Кам'яно – Бузького району, Львівської області у родині селян. Висвітлення постаті М. Вантуха, як митця потребує вивчення основних чинників формування його світоглядних переконань і життєвих цінностей. Важливим напрямом такого пошуку постає вивчення впливу сімейного та освітнього виховання.

Формування характеру майбутнього хореографа-постановника припали на воєнні та перші повоєнні роки. Ще в дитинстві судилось стати свідком багатьох драматичних подій: бомбардування, гарматна канонада, рятування в лісі, початок так званої колективізації в селі, сльози односельчан, все це, бачив юний Мирослав.

1946 році М. Вантух пішов в перший клас Великосільської середньої школи Кам'яно-Бузького району. Село було засноване польським магнатом і називалось Желихів, зараз Великосілки. Навчаючись в школі відчув любов до мистецтва, до пісні, добре навчався, гарно співав. Радянська влада активно підтримувала художню самодіяльність, тому в школі був хор хлопчиків, хор дівчаток, змішаний хор, хор вчителів, самодіяльний театр, танцювальний гурток. Вчителі залучали до участі в театрі, де ставили «Катерину», «Назар Стодоля» Т. Шевченка, «Наталку Полтавку» І. Котляревського і т.д. Щороку проводились шкільні олімпіади, де школа займала перші місця в районі, навіть області. Директор школи Гросу Марія Іванівна та її чоловік Михайло Іванович вчитель математики, любили

мистецтво, тому підтримували творчі прояви. Саме школа навчала певної духовної культури. Характер та лідерські якості Мирослав Михайлович унаслідував від батька, що проявились в школі в якості голови учнівського комітету.

На той час в селі не було телебачення, палаців культури. Із засобів масової інформації був репродуктор, який висів на стовпі, через який отримували всю інформацію: « Нас вели в життя школа й церква. Парубками і дівчатами збиралися на околиці села, де я жив з батьками, поруч стояла в огорожі фігурка Ісуса Христа і росла величезна липа, яка захищала від дощу. Там ми співали до півночі в три-чотири голоси. Я до сьогодні пам'ятаю понад сто пісень». Зими були дуже холодними мороз під тридцять градусів. В школі писали на грифельних дошках, бо чорнило на морозі замерзало.

Батько, Михайло Костянтинович, був поважною людиною на селі, вмів господарювати, торгувати, шив чоботи, виходив в поле, коли ще сонце не встало, а повертався - коли сонце вже зайшло, допомагав хворим - возив до Львову на лікування. Був учасником II Світової війни, прийшов інвалідом. Батько дуже хотів бачити сина офіцером української армії і, мабуть, й гадки не мав, що він у житті обере зовсім інший професійний шлях – мистецтво, замість мундира.

Мати, Марія Михайлівна, гарно співала мала хороше сопрано, була доброю, чуйною, м'якою за характером, дуже уважною, сердечною, жінкою-трудівницею, працювала в колгоспі.

В 1946 року помер батько. Мирослав залишився з матір'ю та старшою сестрою, щоб якось протриматися, пішов підробляти до колгоспу. За день роботи дітям платили півтрудодня – тобто двісті п'ятдесят грамів пшениці. Доводилося стояти біля молотарки і пізньої осені скоцубленими від холоду руками збирати буряки, і подавати важкі намоклі снопи на підводу, чи машину. Щоб полегшити родинні існування Мирослав вирішив поступати до фабрично-заводського училища, бо там і годували, і форму давали. Але

вчитися не взяли ані на токаря, ані на фрезерувальника, «мабуть, боялися, що я знепритомнію за тим верстатом», - згадував М. Вантух [12].

Щоб навчатися в старших класах доводилося платити. Але цю, наче й невелику суму, в сімейному бюджеті було складно виділити навіть на одного, тому старша сестра Ганна пішла працювати в колгосп, щоб брат мав змогу закінчити школу. Коли Мирослав Вантух перейшов до десятого класу в 1956 році померла мати, і юний Мирослав разом з сестрою залишаються круглими сиротами.

Напевно, не раз Мирославу потрібна була мудра батьківська порада. Але з дитинства мусив усього досягати власним розумом і працею. Свій перший танець, білоруську «лявониху», він виконував на маленькій сцені актової зали у сільській школі. Фігури все не вдавалися, і хлопчикові довелося довго відпрацьовувати кожне па. Вже тоді народилася мрія зробити танець професією.

Отже, проведене дослідження свідчить, що виховання в школі, яке мало творче спрямування сприятливо вплинуло на формування особистості М. Вантуха. Гуманізм, повага до всього народного стали початковим чинником формування світоглядних переконань та життєвих цінностей Мирослава Михайловича, який з раннього віку відчув любов до мистецтва і культури, що й визначило його майбутню творчу спрямованість.

Після закінчення школи у 1956 році Мирослав Вантух вступає до Львівського технікуму підготовки культосвітніх працівників. В технікумі діяли три факультети: режисерський, диригентсько-хоровий та музичний. Перевіряючи дані, хормейстер викладач Прокоп'як Степан Іванович, виявляє високий рівень вокальних даних і зараховує в спецгрупу особливо талановитих дітей. На вступних іспитах Мирослав читав уривок з «Тараса Бульби» М.В. Гоголя, почувши декламацію, завідуючий навчальною частиною режисерського факультету вирішив забрати до себе. Ще в школі Мирослав декламував вірші, читав прозу, за що мав дипломи, грамоти. Та на подальше навчання вплинула випадкова зустріч в коридорі технікуму, з

хормейстером Степаном Івановичем, здивований, що Мирослав, маючи такі вокальні дані, навчається на режисерському факультеті, взяв юнака за руку, привів в учительську де запропонував заспівати. Так виконання пісні «Реве та стогне Дніпр широкий» визначило поворот у навчанні і Мирослав був переведений на диригентсько-хоровий факультет, який і закінчив у 1958 році: «До нинішнього дня це мені дуже допомагає, я знаю і розумію музику, маю відмінний слух, сам навіть виступав як співак, мені радили поступати в консерваторію, але танець переміг, так сталося», - згадує М. Вантух. На диригентсько-хоровому відділенні опанував гру на баяні.

По закінченню Львівського технікуму підготовки культосвітніх працівників, М. Вантух набув кваліфікацію організатора – методиста клубної роботи за спеціальністю «клубна справа».

У 1958 році при Львівському технікумі відкриваються шестимісячні постійно діючі курси підготовки керівників танцювальних колективів. М. Вантух вступає, навчається і по закінченню здобуває спеціальність керівника самодіяльного танцювального колективу. Там його залишають працювати на посаді лаборанта культосвітньої роботи та викладачем народного танцю на хореографічних курсах. В технікумі також викладав історію костюму, звичаїв, традицій, обрядів. Так розпочалося професійне становлення видатного митця, хореографа-постановника М. Вантуха.

З 1958 по 1961 років була служба в Прикарпатському військовому окрузі, у військовій частині 25508 місті Рава-Руська Львівської області, спочатку в учбовій частині, пізніше - в музичному взводі. В армії був створений ансамбль пісні і танцю, де М. Вантух керував хором та танцювальною групою. Одночасно він працював керівником танцювального колективу в Рава-Руському дитячому будинку для сиріт. Обидва колективи були відзначені багатьма нагородами, як військовими, так і Міністерства освіти. Під кінець служби Мирослав Михайлович поставив танець «Солдатський перепляс». Після демобілізації повертається в училище де працює півроку, поєднуючи педагогічну діяльність з концертною. В цей період Мирослав Михайлович танцював з партнеркою в

філармонії, на естраді, виступи відбувались на машинах, в сільських клубах, будинках культури. Після одного з таких виступів, де зимою приміщення не отоплювалось, а перед концертом милась підлога, яка згодом підмерзала, Мирослав Михайлович отримав травму коліна, після якої пів року не міг танцювати, тому пішов працювати репетитором танцювального колективу при Палаці культури ім. Гагаріна.

У 1964 році у М. Вантуха виникає ідея створити свій колектив «Юність», який згодом стає заслуженим колективом України, відомим не лише в Радянському Союзі, а й далеко за її межами. Як художній керівник ансамблю, Мирослав Михайлович поєднував роботу баяніста-концертмейстера, педагога-балетмейстера, репетитора, створював ескізи костюмів, які потім майстри шили для колективу. Було зроблено три різні програми: «Танці українські», «Танці народів СРСР», «Танці народів світу».

В цьому колективі М. Вантух поставив близько 40 номерів. Серед найвідоміших: «Українське вітання», «Гопак», «Козачок», «Танець з бубнами» (інша інтерпретація, ніж в ансамблі ім. П. Вірського), «Ми всі за мир», «Російський святковий», «Тих днів не змовкне слава» (тема громадянської війни), «Гімн праці», «Черемха», «Рушничок», «Запорожці», «Дочка Куби». Цей період творчості в житті Мирослава Михайловича був дуже цікавий. Колектив побував у 30 країнах світу. В Італії у 1967 році ансамбль «Юність» серед 36 країн світу отримав Гран-прі, в Радянському Союзі на шести конкурсах - шість золотих медалей. М. Вантуха часто запрошували головним балетмейстером на урядові концерти. Вже в той час балетмейстер ставив хореографічні постановки по всій Україні – це стимулювало до зростання творчої особистості.

У 1969 році ансамбль «Юність» побував в Королівстві Данія. Ці гастролі пройшли дуже успішно, про що писала датська та радянська преса, зокрема газета «Правда». Після гастролей у М. Вантуха відбулася зустріч з першим секретарем Львівського обкому В.Ф. Добриком, який рекомендував його на навчання в Академію суспільних наук у Москві. Тож з 1972 року по 1977 рік

Мирослав Михайлович вчиться та здобуває вищу освіту з правом викладати гуманітарні дисципліни в вищих навчальних закладах.

У ході дослідження мистецької особистості М. Вантуха з'ясовано, що діяльність митця в цей період характеризувалась гуманістичною спрямованістю, що мала за мету розвиток і піднесення культурного й освітнього рівня. Займаючись популяризацією народного мистецтва, Мирослав Михайлович свою культурно-освітню та балетмейстерську діяльність підпорядковував формуванню хореографічної культури та освіченості молоді, вихованню засобами танцювального мистецтва. Правильність обраного шляху розвитку колективу знайшла підтвердження в майстерності учасників та досягненні значних успіхів на Республіканських та Міжнародних конкурсах.

Важливим напрямком культурно-просвітницької роботи для керівника колективу «Юність» було проведення семінарів і лекцій з народно-сценічного танцю, історії костюму, народних звичаїв та обрядів в Америці, Канаді, Франції, як педагог Мирослав Михайлович викладав в Перемишлі, Ярославлі, Жашкові, Кракові, Любліні, Лодзі. В хореографічних колективах різних країн М. Вантух створював постановки, які мали великий успіх на міжнародних конкурсах, що свідчило про високу майстерність хореографа-балетмейстера

Вивчення історії рідного краю дозволило М. Вантуху усвідомити вагомість національно-культурних традицій, які виступають невід'ємною складовою української хореографічної культури. Тому на першому етапі його творчості визначальною стає ідея розвитку національної культури в цілому і хореографічної зокрема, що проявлялося в дослідженні народного танцювального фольклору, традицій, обрядів, звичаїв, використанні набутих знань у мистецько-педагогічній діяльності і балетмейстерській роботі.

Важливою подією в житті Мирослава Михайловича стало знайомство з П. Вірським, яке вперше відбулося в 1956 році в Києві, коли студентом першокурсником побував на концерті його ансамблю, потім на репетиції.

Вдруге, в 1964 році, коли його колектив приїздив до Львову і виступав в Палаці культури ім. Гагаріна. П. Вірський побував на репетиції у

Мирослава Вантуха, йому показали чотири номери. П. Вірський похвалив, але дав рекомендації працювати над культурою танцю. «Після тієї зустрічі я себе почував так, немов у мене за плечима вирости крила» - згадував Мирослав Михайлович.

Наступна зустріч відбулася 1967 році на конкурсі присвяченому 50 річчю СРСР, який проходив у Жовтневому палаці (нині Міжнародний центр культури та мистецтв), де П. Вірський був головою журі. В конкурсі приймали участь двадцять п'ять областей України. Мирослав Михайлович разом із своїм колективом Юність був учасником цього конкурсу. Після концерту, за кавою П. Вірський порадив танцювати і розвивати український танець і запропонував: «При потребі приїжджай до мене, я тобі допоможу». За радянських часів треба було ставити номери, які прославляли радянську владу, було написано два лібрето: «Орденосний комсомол» і «Як гартувалась сталь» за М. Островським. Повернувшись до Львову Мирослав Михайлович відмовився ставити постановки на цю тему.

За допомогою до П. Вірського Мирослав Михайлович не звернувся, але скористався порадою, на наступний конкурс показав танець «Український привітальний». П. Вірський високо оцінив роботу. В перерві в фойє серед знаних балетмейстерів, побачивши оминаючого М. Вантуха, підізвав його і поклавши руку на плече сказав присутнім: «Ось ви всі плясуни, ви – пляшете а він танцює. Вчіться у нього культурі танцю». Це була похвала найвищої ваги і гатунку. У журналі «Соціалістична культура» П.Вірській написав оглядову статтю на адресу колективу та його керівника схвальну рецензію що називалась «Завжди в путі»: «Львівським колективом Юність керує зовсім молодий, але дуже талановитий хореограф. На всіх його роботах лежить печатка високої хореографічної культури, він професійно грамотно виховує своїх вихованців». Знайомство з П. Вірським вплинуло на подальше формування і становлення світоглядних позицій, усвідомлення своєї національної приналежності, на майбутню творчу спрямованість. Натхненний

підтримкою талановитого хореографа, М. Вантух береться за нові постановки, основою яких стає український народний танець.

Кілька разів перетинався з П. Вірським на декадах культури України у Москві. Він брав колектив М. Вантуха зі своїм ансамблем, тоді існував «Кремлівський театр», де разом працювали.

Остання їх зустріч відбулася у 1973 році. Вони багато спілкувалися, М. Вантух бував у П. Вірського вдома і не думав, що доведеться продовжувати його справу.

Проводячи активну балетмейстерську роботу, М. Вантух не забував і про постійне підвищення власної кваліфікації. Весь цей час він удосконалював свій професіоналізм. По направленню Державних курсів підготовки керівників танцювальних колективів проходив стажування в Москві в ансамблі Мойсеєва, у Великому театрі відвідував уроки класичного танцю солістів театру: М.Лієпи, М.Плісецької, В.Васильєва, К.Максимової, які проводив Народний артист Радянського Союзу А. Мессерер. Ці заняття справили особливе враження на митця, що мали значний вплив на подальшу професійну підготовку, усвідомлення важливості класичного танцю та впровадження набутих знань на заняттях в колективі «Юність»[13].

Історія розвитку української культури показує, що в 40-60-х роках ХХ ст. у країні спостерігався бурхливий розквіт художньої самодіяльності, яка стає важливим фактором відновлення морального духу населення, поширення естетичних цінностей, ідеологічного виховання, залучення населення до мистецтва. Участь багатомільйонних мас у художній творчості забезпечила формування основ нової культури, професійного мистецтва та виникнення його шанувальників.

Таким чином, аналіз творчості М. Вантуха на першому етапі, дозволив зробити висновок про те, що розкриті школою творчі здібності визначили подальшу спрямованість мистецьких поглядів, багаторічний досвід культурно-просвітницької й педагогічної роботи в ансамблі «Юність» сприяла його формуванню як педагога, дослідника українського танцювального мистецтва,

професійного хореографа. Творчість П. Вірського вплинула на формування естетичних поглядів Мирослава Михайловича та спрямованість хореографічних постановок

Та після смерті П.П. Вірського 1975 році перед колективом постало питання керівника, який би гідно продовжував його творчу лінію і сприяв подальшому розвитку ансамблю. Такі питання тоді вирішувалися на рівні ЦК компартії, а там зупинилися на кандидатурі Мирослава Вантуха. Тодішній міністр культури О.К. Романовський викликав Мирослава Михайловича до Києва і запропонував очолити державний колектив.

Мирослав Вантух відмовився від високої посади і повернувся до рідного Львова. Там чекали родина, друзі та улюблений колектив. «Я був у розпачі, бо «Юність» я створив своїм серцем. Зі своїми вихованцями я разом вчився, з колективом зростав, у ньому став наймолодшим Заслуженим діячем в Україні – у 28 років, в 1977 році, отримав звання Народного артиста. Був депутатом Львівської міськради і заступником голови комісії по культурі. Одне слово, я досить добре у Львові почувався, та й матеріально не бідував. Я не хотів їхати»[64]. У Львові М. Вантух був досить шановною людиною.

Мирослав Вантух і далі працював у Львові в «Юності», а в Києві знову шукали кандидатуру на посаду керівника ансамблю імені П. Вірського. Охочих було багато, та після Павла Павловича знайти гідного - не так просто. Колектив за короткий час змінив кількох керівників і пережив тоді не найкращі часи. У цей період академічний ансамбль, який вже встиг не один раз об'їхати світ, майже нікуди не виїжджав. Колектив, який Вірський підняв на світовий рівень, деградував на очах. І в 1980 року очолити ансамбль знову запропонували М. Вантуху. Перший секретар КПУ В.В. Щербицький, зателефонував до першого секретаря Львівського обкому компартії В.Ф. Добрику і сказав: «Чого ви ховаєте Вантуха? «Юність» - це хороший ансамбль, але в Києві Державний колектив, дайте хлопцю дорогу...».

Отже, 22 січня 1980 року виходить Наказ № 54-К Міністерства культури Української РСР, про призначення М. Вантуха на посаду художнього керівника-директора Державного заслуженого академічного ансамблю танцю України імені П. Вірського [1]. Розпочався новий період в творчому житті відомого знавця хореографічного мистецтва, фольклору та етнографії, дослідника, видатного митця, талановитого хореографа для якого головним стало - не розгубити спадщину П. Вірського, виховати на його шедеврах молоде покоління артистів, не втратити, а збагатити світову славу колективу. Він спирався на досвід ветеранів ансамблю, залучав до співпраці першокласних репетиторів, сам здійснював постановки в стилі робіт майстра. У проведенні в життя цих принципів М. Вантух був і залишається послідовним.

Будучи надзвичайно вимогливим до себе, Мирослав Михайлович, як педагог пред'являє високі вимоги також до учасників колективу. Він вважає, що кожен танцюрист повинен бути взірцем у колективі, вирізнитися своєю загальною культурою, ввічливістю, охайністю. Велике значення у вирішенні цього питання має особистий приклад балетмейстера. Тому він багато уваги звертає на вироблення в собі професійно-педагогічних якостей, підвищення інтелектуально-особистісної культури, формування морально-етичних норм поведінки. М. Вантух намагається прищепити й передати своїм вихованцям притаманні йому надзвичайну організованість, працьовитість, вимогливість.

Понад 30 років Мирослав Михайлович Вантух очолює Національний заслужений академічний ансамбль танцю України імені П.П. Вірського. Завдяки створеній в колективі атмосфері, художній керівник домогся від артистів високої виконавської майстерності, яскравої образності, творчого і вимогливого ставлення до своєї праці. «Глядач повинен любити артиста за високий рівень виконавства, артистизм, м'якість, техніку, пластику, зовнішній вигляд. Сам рух, це ще не танець, а в кожен цей рух треба внести життя, кожен рух треба пропускати через себе, через внутрішній стан і відтворювати через той хореографічний текст, відповідний образ, відповідний характер»[13].

Головним завданням ансамблю є популяризація найкращих зразків народного музичного та хореографічного мистецтва, збереження та розвиток національних цінностей виконавських традицій, прилучення до них глядачів як в Україні, так і за її межами. Своєю самовідданою працею М. Вантух упевнено виводить українське хореографічне мистецтво на міжнародну театральну сцену, демонструючи всьому світу красу і велич національної культури, відкриваючи різним народам планети духовні багатства України.

Нині ансамбль має 105 артистів балету, 29 оркестрантів та інших працівників. В цілості 173 людини працює в колективі. Наймолодшому артисту 18 років, є двоє пенсійного віку яким по 42 роки, а середній вік трупи – 25 років. Національний заслужений академічний ансамбль танцю України імені П. Вірського має 50 номерів. Це чотири повноцінні концертні програми.

Номери програм для виїздів замовляє за відеоплівками імпресаріо, котрий запрошує до певної країни. З почесною місією посланця миру, ансамбль побував більш ніж у 60 країнах світу: В'єтнамі, Кореї, Китаї, Кубі, Австрії, Англії, Канаді, США, Японії, Бельгії, Франції, Іспанії, Італії, Греції, Бразилії, Аргентині, Венесуелі, Португалії, Швейцарії, Данії, Андоррі та інших. Бельгійська газета «Руж» писала : «Якщо ви, не знаєте Україну, то хутчій ідіть і обов'язково подивіться концерт ансамблю танцю України імені П.Вірського. О ! Що то за країна, яка має такі таланти ?!»[81].

На гастролях колективу Мирослав Михайлович проводить семінари по постановці українських танців з учасниками самодіяльних колективів, дає інтерв'ю і прес-конференції засобам масової інформації, провідним газетам і телебаченню.

Концерти ансамблю проходять на кращих сценах Світу: гастрольний маршрут двадцять разів пролягав через паризький «Конгрес-Холл» (на 4800 місць), давали по 12 – 16 концертів підряд; в Метрополітен-Опера, Культурному центрі імені Кеннеді; в Паладаконгрес (5 тисяч місць) були п'ять разів; Аргентині, Буенос-Айресі; в Луна-парку (11 тисяч місць) – 32

концерти; в Бразилії, Ріо-де-Жанейро Національному парку, 103 тисячі людей були на концерті; Мехіко, Національному аудіторіумі (7 тисяч місць) 10 концертів; в Вероні, в унікальному залі на 19 тисяч місць.

Відгуки української та зарубіжної преси свідчать про високий рівень майстерності талановитого хореографа, і де б не проходили виступи ансамблю, вони здобувають щире визнання глядачів

Високу оцінку ансамбль отримав виступаючи у Франції, в одному з найкращих театрів світу - Гранд-Опера. Всесвітньо відомий критик, мистецтвознавець, колишній танцівник Гранд-Опера Рене Сірвін, відрізняється тим, що ніколи не пише схвальних рецензій, написав статтю «Осяйна мрія», у газеті «Ля Фігаро»: «Якщо існує спектакль, який треба подивитися обов'язково, то це Національний ансамбль України, чудова трупа, в якій поєднана краса, віртуозність і радість життя. Сотня артистів, молодих і усміхнених, хвилями по двадцять, або двадцять чотири викочуються на сцену і від червоного, білого, синього і золотого, аж мерехтить в очах. Дівчата – красуні, хлопці – спортивні, творять ансамбль цілісний. Як найкраща, найдосконаліша балетна трупа, яку можна порівняти лише з балетом Гранд-Опера»[15]. Уривки цієї статті друкували на квитках.

Захоплений виступами ансамблю продюсер Французької компанії «Ле гран спектакль» Фредерік Сквара писав: «В різних країнах світу я бачив багато танцювальних колективів. Державний ансамбль народного танцю України, на мій погляд, набагато перевершує ансамбль під керівництвом Мойсеєва і навіть танцювальні колективи «Мазовше» і «Шленськ» із Польщі. Це чарівність фарб, найскладніші стрибки... це досконалість»[11].

Після виступів ансамблю в театрі Орлеан, французька газета «Ля республик дю сантр» писала: «Державний ансамбль танцю України – це завжди радість для очей. Червоний, блакитний, білий, теплі відтінки вишитих костюмів – ми з цим знайомі. Але ми забуваємо, яка величезна енергія таїться в цих вбраннях другої епохи. Україна схоже ввібрала в себе ізюминку культур всіх країн світу.

Чорні і червоні, чоботи стукають по сцені. Стук другої епохи! Трохи пізніше танцюристи-чоловіки змальовують танцюючих дєрвішей. Штани як у зуавів, щось афганське у жилетах і російське - в вигуках, супроводжуючих чоловічі танці.

Ностальгія? Нічого подібного. Навіть, коли танцівники тчуть із ниток величезний вишитий килим. Навіть, коли танцюристи вихоплюють пики і саблі, і змальовують динамічний бій. Танцюристи не видихаються, а у публіки нема часу вдихнути.

Як це повинно бути чудово, Україна!»[11].

А ось які відгуки знайшов ансамбль в французькій газеті «Ля монтань»: «...Без перебільшення ансамбль танцю ім. Вірського не має собі рівних в своїй галузі. Коротко кажучи, коли я чую слово фольклор, я думаю про ансамбль з України. Це хореографія, основана на зміні ритму, поєднуючи яскраво виражений ліризм, блискавучий гумор і поетичну наповненість, все це – при високому естетичному оформленні, про що свідчить багатство і підбір убрання.

...Приголомшлива техніка танцюристів, хореографічні знахідки і бездоганна налагодженість трупи»[11].

Після виступу ансамблю на відкритті чемпіонату світу з тенісу в Монте-Карло у Зірковому залі на 2000 місць до М. Вантуха звернувся принц Альберт: «Ви знаєте, ці ситі багатії в цьому залі аплодують стоячи вдруге. Уперше – коли ми відкривали цей зал і співав Лучано Паваротті, а тепер вдруге – під час виступу вашого колективу. Я знаю, що в Україні є певні економічні проблеми, але якщо у вашого народу є така висока культура, то він обов'язково впорається зо всіма негараздами»[65].

Прекрасно приймали колектив в Японії, Африці, Єгипті, де глядачі зовсім іншої культури, менталітету, традицій, віри. Всі провідні американські й канадські газети давали рецензії лише схвальні: «Суперколектив №1 у світі».

Після виступу у США, відома журналістка Ганна Киссельгоф в американській газеті «Нью-Йорк Таймс» писала: «В ансамблі імені П. Вірського працює сорок Нурієвих» - це про чоловічий склад колективу який тоді виступав, «... Однозначно, це єдиний колектив серед собі подібних. Високий рівень артистизму, техніка – просто приголомшлива. Слово «професіонали» - це просто недооцінка цього колективу, це просто образа для артистів цього колективу. Вони давно переступили рубіж професіоналізму і пішли набагато далі... Якщо сказати «Браво!» «Неперевершено!» - це не сказати нічого про цей колектив. У вас просто затамовується подих, і ви не можете ні говорити, ні рухатися під час концерту. Якщо ви хочете подивитися на українську культуру, дізнатися про історію України і зрозуміти душу і серце цієї країни, то приходьте на концерт ансамблю ім. П.Вірського, і ви самі все зрозумієте»[16].

Найвищою технічною майстерністю, бездоганною синхронністю виконання був відзначений «Повзунець». Неперевершені виступи відбулися в Марк Хеленджер Театрі, після яких в американській газеті «Нью-Йорк Таймс» вийшла стаття під заголовком «Українська трупа яка зберігає традиції»: “ Так один московській діяч театру і кіно сказав: “ Це мавзолей танцю, натюрморт в русі” . Від технічно досконалого танцю затамовує дух, особливо коли чоловіки танцюють внизу, на мінімальній висоті від полу. Ступні і лікті танцюристів рухаються з неймовірною швидкістю, їх тіла перетворюються в ударні інструменти. Все – пальці, п’ятки, голені, коліна, кісті рук, лікті, відбивають ритм з легкою бравадою.

Деякі танці, особливо поставлені М. Вантухом, а також “ Повзунець ”, протягом 6-ти хвилин змагаються танцюристи залишаються в положенні “ присядки ” кажуться прабатьками “ брейк-данса”. Але тільки до того моменту, коли танцюристи починають виконувати стрибки. І тоді долаючи земне тяжіння якому підлягають прості смертні і як пружина злітають в стрибках, висота яких як би перетворює інших танцюристів в карликів...

Згідно висловлюванням керівника Міністерства культури в Києві, керівники ансамблю які вважалися спадкоємцями Вірського, спробували змінити традиціям. Їх пошуки не витримали перевірки часом. Вантух М.М. наслідує традиціям і його концепція таку перевірку витримала.

В результаті його семилітньої діяльності ансамбль представляє собою колектив найвищої технічної майстерності, але на погляд деяких спеціалістів з декілька архаїчним баченням.

І хоч головний репертуар ансамблю передбачуваний, як народні казки та характери народних героїв із яких артисти черпають натхнення, все ж танці кожен раз вражають життєрадісністю, атлетизмом, чистотою виконання, закладеним ще засновником ансамблю П. Вірським. Саме таким хоче бачити ансамбль спадкоємець П. Вірського, М. Вантуха»[8].

Головним завданням учасників ансамблю був, є і залишається показ краси українського танцю, його унікальності й неповторності, розкриття художніх і технічних можливостей. Після концертів в Чічестері, англійський журналіст Сін Нолан написав: «Програма, яку ми бачили, була скоріше балетною виставою, основою на фольклорному танцювальному матеріалі, чим власне народним танцем. Програма складалась із великих танцювальних полотен, танці були спеціально поставлені і музика для них була спеціально написана. І це допомогло уявити великій глядацькій аудиторії малу форму народного танцю. Але ця запаморочлива і захоплююча вистава ні на хвилину не губило зв'язок зі своїми народними коренями. І не дивлячись на високу дисципліну і точність виконання, кожний танцівник – особистість, яка вносить свій вклад в створенні загального враження від концерту...» [9].

Значні досягнення Національного ансамблю танцю України імені П.Вірського та визнання М. Вантуха, як одного з кращих керівників та хореографів, що стало запорукою успіху колективу, англійський журналіст Ален Робертсон в статті «Шик у Києві» відмічав: «Вистава динамічно поставлена художнім керівником Мирославом Вантухом. Він дуже добре

розуміє, як ансамбль повинен представити своє мистецтво світу. Як всі українці, він не губить зв'язок з історією свого краю, дуже пишається своєю культурною спадщиною і впевнений, що повинен розповісти про його світу»[9].

В Дубліні на сцені театру Гейеті, артисти ансамблю імені П. Вірського продемонстрували високий професійний рівень виконання, яскравий колорит національного костюму. Представлені композиції, які були створені на народній основі розкривали веселий, щиросердечний український народ, про що писав Керолайн Свіфт в англійській пресі «Айріш Таймс»: «...Найкращий спосіб від поганого настрою складно собі уявити, так як їх весела і радісна вистава піднімає настрій кожному глядачу на цілу неділю вперед. Їх високий професіоналізм не затьмарює розважальність, видовищність і веселість їх програми.

Український ансамбль природний, в їх виставі більше ігрових елементів, спектакль побудований в чистих народних традиціях, проникнутий щирістю і гумором ідущим від самого серця...

Під час вистави танцюристи в багато вишитих яскравих костюмах, блискучих головних уборах, каблучки червоних чобітків жінок вибивають ритм, як в танцях фламенко» [9].

На замовлення Канадського телебачення ансамбль приймав участь у зйомках кінофільму «Пісні України» на Київській кіностудії імені Довженка.

Ансамбль брав участь в концерті, присвяченому закритті Року України в республіці Казахстан. За участю Президентів обох держав – В.А. Ющенко і Н.А. Назарбаєва, проведення Року Казахстану в Україні 2007 р. і Року України в Казахстані 2008 р.. Ці міждержавні проекти ознаменувалися активним розвитком торговельно-економічного і культурно-гуманітарного співробітництва.

Після виступів за кордоном, які здебільшого завершуються оваціями, Мирослав Вантух каже своїм артистам: «Це аплодують не вам і не мені – це аплодують Україні!» [72] Ансамбль імені Павла Вірського та хореограф

Мирослав Вантух відкривають світові Україну – державу високої культури та великого мистецтва.

Тримати ансамбль у гарній мистецькій формі, активно співпрацювати із зарубіжними імпресаріо й успішно торувати нові гастрольні шляхи, проводити на високому рівні концерти – за всім цим важка, виснажлива праця художнього керівника і всіх артистів. Але власний життєвий досвід навчив: праця долає всі перешкоди. «Митець повинен служити людям через мистецтво, через духовність, через культуру. Нація без духовності, без культури – це біда, їх треба навчити працювати, навчити відношенню один до одного. В мистецтві повинні бути виключно інтелігентні люди, той хто з підмостків сцени несе мудре, хороше, духовне повинен бути і в душі такий. Не може людина показувати духовну культуру на високому рівні і бути злодієм».

М. Вантух у кращих традиціях спадкоємності поколінь продовжує справу розвитку народної хореографії в найскладніших політичних та економічних умовах. Мирослав Михайлович вважає що: «Людина не може жити без рідного слова, без своєї пісні й без танцю. Звичайно, економіка й політика домінують зараз у світі, але без культури, без духовності немає й самого народу. Тому культурі й мистецтву дані особливі повноваження – виховувати людину, дарувати їй радість». «Мистецтво – це духовна культура, і духовну культуру не купиш, це особливий стан людини і коли людина духовно розвинута вона хоче творити, вона хоче сама в чомусь утверджуватись не за ради слави, не заради авторитету, а заради справи, щоб вона жила.»

Стверджуючи своєю творчістю ідею гуманізму, розповідаючи мовою танцю про історію і сучасність українського народу, його побут і традиції, ансамбль вносить вагомий внесок у справу пізнання і зближення національних культур багатьох народів, за що у 1959 році був нагороджений Почесною грамотою Всесвітньої Ради Миру. У цьому ж році за заслуги у розвитку українського хореографічного мистецтва, колективу було присвоєно почесне звання заслужений, а у 1971 році за високу виконавську

майстерність – «Академічний». У 1977 році Державному заслуженому академічному ансамблю танцю України присвоєно ім'я П. Вірського.

Досягнення ансамблю, керованого М. Вантухом, не залишилися не поміченими, так у 1987 році колектив був нагороджений орденом Дружби народів, а 16 липня 1997 року йому було присвоєно статус Національний.

За останні роки творчий склад ансамблю поповнився молодими здібними виконавцями. Талановитий балетмейстер і педагог Мирослав Вантух прикладає багато зусиль для згуртованості творчого колективу, активно працює з молоддю. «Щоб стати хорошим керівником, треба більше часу віддавати ніж тобі потрібно за розкладом. Талант, плюс колосальна робота»[13]. Артисти, які закінчили хореографічну школу при ансамблі імені П. Вірського: Телиженко Аня, Дорошенко Марина, Турчак Денис мають звання Заслужені артисти України, успішно танцюють в ансамблі.

В ансамблі працює педагогічний колектив: Народна артистка України Т.Л. Ахек'ян – класичний танець; балетмейстери-репетитори, бувші солісти ансамблю - Народна артистка Г.М.Вантух, Заслужений артист України В.П.Коломеєць, Заслужений артист України В.Ф.Тягун.

Значну роль у становленні ансамблю танцю України, відіграє художнє оформлення його програм, у якому брали участь відомі українські художники: А.Петрицький, Ф.Нірод, Т.Яблонська, Г.Нестеровська, Л.Писаренко, М.Цирикус, Л.Віг, А.Домашнева та Л.Хіміч. Тому на концертах колективу глядач насолоджується не тільки прекрасним виконанням, а і чудовими костюмами, які є невід'ємною складовою спектаклю. Французька газета «Провансаль» писала: «Найбільше захоплення викликають прекрасні костюми, які переливаються усіма кольорами веселки, вражає карколомна ловкість танцюристів, надзвичайна постановка. Не знаєш чому віддати перевагу»[11].

Основною особливістю при створенні танцювального номера в ансамблі є те, що балетмейстеру доводиться одночасно працювати з хореографічним колективом та народним оркестром. Перед хореографом стоїть завдання досягти

органічного поєднання музичного супроводу й танцю, створити цілісний твір, досягти єдності змісту й форми хореографічного твору. Як художній керівник ансамблю Мирослав Михайлович намагається організувати ефективну співпрацю всіх ланок творчо-постановочного й навчально-виховного процесу включаючи в цей процес всі свої знання і вміння. І це йому вдається, про що пише американська журналістка Ліза Трамер в газеті «The Washington post»: «Національний ансамбль танцю України ім. Павла Вірського приїхав у наше місто, і в суботу ввечері дав концерт у концертному залі імені Кеннеді...

Зараз цю компанію очолює Мирослав Вантух, видатна і талановита людина. Він експерт по культурі танців України. Його формула успіху – це пекельна праця у балетному залі 5 днів на тиждень по 8 годин на день. Він зберіг спадщину Павла Вірського і на рівні із своїми постановками презентує світу творчість засновника і першого художнього керівника цього ансамблю, який після смерті П. Вірського був названий на його честь.

По праву цей ансамбль найкращий у світі. Такого рівня виконання Вашингтон не бачив. У концерті беруть участь 60 артистів і 15 музикантів. Під час танців артисти просто злітають над сценою, створюючи різноманітні малюнки, орнаменти. Всі рухи доведені до абсолютного рівня виконання, незважаючи на дуже динамічну музику і складність самих рухів, артисти працюють як єдине ціле. Складається таке враження, що на сцені не 60 осіб, а одна особа, настільки все синхронно. Можна подумати, що вони можуть танцювати закритими очима і робити все ідеально точно і акуратно...

...Програма наповнена складною технікою, яка виконувалась просто відмінно, без найменшого натяку на помилку. Це досить складно зрозуміти як вони це роблять і не падають, та ще й під музику. Легше сказати – робота цього колективу – це робота часового механізму “Ролекс” - без права на помилку чи збій.

Цей колектив просто супер і номер один у світі без всяких сумнівів.

І як результат їхньої праці, глядач був просто приголомшений рівнем концерту. Вони аплодували з початку до кінця концерту, не зупиняючись ні на секунду. Глядачі просто з глузду з'їхали. Вони закидали ансамбль ім. П. Вірського шквальними аплодисментами. А в кінці концерту, після найзнаменитішого українського танцю “Гопак” весь зал піднявся і аплодував так, що і глухий би почув.

...Не дарма кажуть, що ансамбль ім. П. Вірського – це душа і серце українського танцю і самої України» [17]. Для колективу, для людей і для керівника М.Вантуха найголовнішим являється те, що: «... Коли я дивлюся в зал - і повно людей, аплодують, і очі світяться, то мені хочеться жити. Заради того митець і живе, і працює. Якщо його мистецтво люди шанують, значить, він чогось вартий.».

Обробку народної музики і нову музику до танців створювали і створюють багато композиторів України. Зокрема – Народний артист України Г. Завгородній, Ю. Левицький, А. Хелемський, Я. Лапінський, Б. Яровинський та інші. Усі танцювальні номери ідуть у супроводі народного оркестру, яким довгі роки керував сподвижник П. Вірського, композитор, народний артист України І. Іващенко. З 1994 року оркестром керував заслужений діяч мистецтв України Віталій Редько, а з 2001 року оркестр очолив Народний артист України Олександр Чеберко. Раніше він був художнім керівником і диригентом ансамблю пісні і танцю «Донбас». Олександр Дмитрович не тільки керує оркестром, він обдарований музикант, вільно відчуває себе за роялем і баяном, талановитий композитор. Під його керівництвом оркестр з великим успіхом гастролював по містам Іспанії та Португалії, з класичним репертуаром видатних композиторів: Й. Баха, В.Моцарта, А. П'яццола, Й. Пахельбеля, А. Вівальді, А. Дворжака, П. Чайковського, А. Хачатуряна, В. Гавриліна, М. Скорика, В. Зубицького та інших. Мирослав Михайлович Вантух вважає, що природа мистецького таланту: « в умінні трактувати сім нот створюючи відповідний образ, відтворюючи характер музичного твору - тільки таланту під силу і його своєрідному баченню. Митець відрізняється від усіх людей

внутрішньо, що він бачить те, що не бачать всі. Музика - це мати мистецтва, не принижуючи значення хореографії, являються рівнозначними жанрами» [14]. Як диригент Олександр Чеберко чудово відчуває в якому темпі здатен виконувати свої трюки кожен соліст. За його ініціативою по п'ятницях, щотижня проводяться оркестрові танцювальні репетиції. Це дозволяє уникнути накладок на концертах, мобілізує танцівників і оркестр. Щоденні репетиції ансамблю проходять з досвідченими концертмейстерами-баяністами Олександром Хусевичем, братами Русланом і Богданом Пірогами та Олександром Пономарьовим.

Нерозривний зв'язок М. Вантуха зі своєю Батьківщиною, своєю нацією, народом та культурою сформували менталітет його особистості, внутрішній світ, що мав під собою певні критерії, на базі особистісних цінностей, уподобань і інтересів. В молоді роки Мирослав Михайлович захоплювався творчістю видатних українських письменників і поетів: І. Франка, Т. Шевченка, драматургією О. Корнійчука. Музичні уподобання М. Вантуха не обмежуються народними піснями, яких він знає дуже багато, з великим задоволенням слухає класичну музику видатних композиторів: М. Лисенка, М. Скорика, О. Бородіна, П. Чайковського, Т. Альбіноні та інших. В певному значенні улюбленими, неперевершеними майстрами театральної сцени, з якими М. Вантух мав змогу спілкуватись, у яких навчався, переймав досвід: В. Васильєв, М. Плісецька, М. Лієпа. Серед досить добре знайомих танцівників, які й сьогодні займаються розвитком балетного мистецтва в Україні: В. Ковтун, Т. Таякіна, В. Єрьоменко, В. Писарєв [12].

Значну роль в формуванні творчої особистості Мирослава Михайловича, як митця відіграли перші вчителі В. Дяконов та К. Альмухамедов, які в свій час були блискучими танцівниками. Віталій Дяконов був солістом Львівського оперного театру, згодом став талановитим організатором і балетмейстером, він керував колективом в клубі «Будівельників» в якому танцював М. Вантух. Постановки В. Дяконова мали сюжетно-тематичний напрямок. Він ставив номери по картинах відомих художників потім розвивав ці образи в танці.

К. Альмухамедов закінчив Ленінградське (нині Санкт Петербург) хореографічне училище, навчався в класі А. Ваганової. У Львові він працював балетмейстером в танцювальному колективі «Трамвайників». До цього колективу М. Вантух був запрошений танцівником. Колектив брав участь у фестивалях, конкурсах, виїжджали з концертами до Києва, Москви. Костянтин Альмухамедов привив любов до класичного танцю, що дало Мирославу Михайловичу усвідомлення його вагомості у справі професійного зростання [14].

«Якби сьогодні я починав життя спочатку, то неодмінно обрав професію митця. Я щасливий, що Господь Бог дав мені хист, як хореографа, як організатора мистецької справи. Я вдячний своїм вчителям Віталію Дяконову, Констянтину Альмухамедову, і особливо – Павлу Вірському, на творчості якого вчилося і буде вчитися ще не одне покоління». – згадує М. Вантух.

М. Вантух за п'ятдесят років роботи керівника сформував нове покоління висококваліфікованих спеціалістів, виховав близько тисячу танцівників. Працюючи в ансамблі «Юність» - чотири Народних артиста, які вже керують колективами у Львові, один в Канаді і один в Америці. П'ятнадцять Заслужених артистів, більшість із них працюють закордоном. Серед учнів Мирослава Михайловича: М. Іванівський, Ж. Коломич, Б. Ткачишин та його дружина В. Вантух. Валентина Вантух закінчила хореографічну школу Львівського оперного театру і була однією з найкращих танцівниць в ансамблі «Юність». Вона володіла блискучою технікою виконання, а також відрізнялась професійним артистизмом, з часом проявився талант керівника. В Києві Валентина Володимирівна закінчила Національну академію керівних кадрів культури і мистецтв, спочатку працювала хореографом в танцювальному ансамблі «Барвінок», згодом стала директором хореографічної школи при Національному заслуженому академічному ансамблі танцю імені П. Вірського[13].

М. Вантух як художній керівник та генеральний директор ансамблю танцю імені П. Вірського займається не тільки балетмейстерською діяльністю, але й

багато уваги приділяє розв'язанню побутових проблем. Завдяки клопотанню Мирослава Михайловича, заяв президенту і керівнику секретаріату було вирішене питання гуртожитку, коли керівник Шевченківської райради міста Києва намагався виселити студентів, які там проживали. Також було відремонтовано приміщення ансамблю, створені належні умови для роботи колективу та навчання дітей хореографічному мистецтву.

В своєму житті Мирослав Михайлович мав незабутні зустрічі з Жаком Шираком, коли він був мером Парижа; двічі з Фіделем Кастро на Кубі; в Пекіні з Ден Сяо Піном; принцом Альбертом в Монако; Польським секретарем В. Гомулкою; Я. Кадаром в Будапешті; М. Чаушеску в Бухаресті; в Києві з Іоанном Павлом II. Творчість ансамблю і його керівника, приваблює саму різноманітну аудиторію, концерти відвідують знамениті спортсмени, видатні актори, політичні діячі, всіх їх об'єднує любов до народного мистецтва.

Одним з найважливіших напрямів в педагогічній діяльності Мирослава Михайловича було створення у 1992 року разом зі своєю дружиною, Народною артисткою України Валентиною Вантух дитячої хореографічної школи при Національному заслуженому академічному ансамблі танцю України імені П.Вірьського. Основною метою якої стало професійне навчання та естетичне виховання обдарованих дітей засобами народної хореографії, які згодом зможуть стати справжніми майстрами сцени, поповнити не тільки ансамбль а й інші професійні хореографічні колективи України.

Свою мистецько-педагогічну діяльність М. Вантух продовжує завідувачем кафедри хореографії в Національній академії керівних кадрів культури і мистецтв, яка була відкрита у 1998 році. Багаторічний досвід та знання митця, в галузі танцювального мистецтва, сприяло запрошенню його очолити кафедру хореографії в Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова в 2010 році.

Громадська діяльність М. Вантуха відзначилась створенням у 2002 році Національної хореографічної спілки України, що стало цінним внеском у справу розвитку і популяризації хореографічного мистецтва на території України. Як

голова Національної хореографічної спілки Мирослав Михайлович започаткував багато міжнародних, всеукраїнських і регіональних фестивалів та фестивалів-конкурсів, головним завданням яких стало збереження, розвиток та пропаганда кращих здобутків народного хореографічного мистецтва, зміцнення міжнародних зв'язків та взаємозбагачення культурними традиціями.

Мирослав Михайлович має дочку Галину 1974 року народження. Вона являється солісткою балету та репетитором Національного ансамблю танцю ім. П. Вірського, Народною артисткою України. Та сина Мирослава 1978 року народження який працює заступником генерального директора Національного ансамблю танцю ім. П. Вірського.

2.2. Творчі здобутки видатного митця М. М. Вантуха в галузі української народної хореографії

У творчій діяльності М. Вантуха чільне місце посідає ідея розвитку хореографічного мистецтва, становлення професійної хореографічної освіти й художньо-естетичного виховання дітей та молоді засобами народної хореографії. Вивчення історії рідного краю дозволило М. Вантуху усвідомити вагомість національно-культурних традицій, які виступають невід'ємною складовою української хореографічної культури. М. Вантух робить усе можливе для збереження і примноження хореографічної культури українського народу, спрямовуючи її на виховання підростаючого покоління. Зацікавленість історією та культурою українського народу, бажання творити, вчити й виховувати на засадах народної хореографії стало підґрунтям для формування його хореографічно-педагогічних ідей.

Як зазначав Г. Волков: «особливість педагогічної творчості полягає у тому, що у процесі виховання накопичені духовні багатства не тільки передаються з покоління у покоління, але й перероблюються, удосконалюються, розвиваються, збагачуються. Педагогічний прогрес тому завжди означає одночасно і духовний прогрес в цілому» [37,32].

Вироблені упродовж багатьох століть найкращі надбання народної педагогіки несуть у собі національні особливості, специфіку життєвого укладу, звичаїв, побуту, моральних, етичних і естетичних норм, поглядів на розвиток дитячої особистості, методи і форми навчання й виховання. З допомогою танцю відбувається спостереження за законами природи, передача норм поведінки та інформації про найвидатніші історичні події, свята, обряди, традиції. Композиція танцю, манера виконання, темп, ритм рухів, жести, музика, міміка, костюм – усі ці елементи яскраво відображають саме національні риси народу [53,57]. Але слід зазначити, що фольклор – мистецтво, яке розвивається, має свої протиріччя, свої специфічні закони розвитку, свою історію. Одне в ньому вмирає, інше виникає – і це стосується не тільки окремих творів, але й деяких жанрів і видів. У процесі історичного розвитку суспільства, народу, предмета пізнання і художнього мислення має істотно змінюється сам фольклор, його зміст і форма, проблематика, жанри і навіть його специфічні ознаки [45,95].

Для будь-якої нації виховання є невід’ємною складовою національної культури. У проекті Закону України “Про виховання дітей та молоді” зазначається, що “виховання дітей та молоді – важливий чинник економічного, соціального і культурного розвитку, збереження духовних, моральних, громадянських, родинних, національних цінностей” [82,4]. Відповідно до цього Закону завданням сучасної людини є осмислення і збереження багатовікового народного виховного досвіду, забезпечення спадкоємності традицій. Без бережливого ставлення до духовних скарбів народу неможливий прогрес суспільства і формування історичної самосвідомості.

Пропрацювавши в колективі, Мирослав Михайлович зрозумів, що потрібно самому готувати кадри для ансамблю. Так 1992 року разом зі своєю дружиною, Народною артисткою України Валентиною Вантух була створена дитяча хореографічна школа, при Національному заслуженому академічному ансамблі танцю України імені П. Вірського, що забезпечувала системне, безперервне навчання.

Основною метою для школи став пошук, навчання і виховання обдарованих дітей, які згодом зможуть стати справжніми майстрами сцени і поповнити свій уславлений колектив та інші професійні хореографічні колективи України. Тому Мирослав Вантух переконаний, що в хореографічній школі повинна бути налагоджена система роботи над репертуаром, визначена організаційна форма і налагоджена систематична навчально-виховна робота. Увага до педагогічних основ і ефективна організація навчальної роботи відіграють величезну роль в творчому зростанні хореографічного колективу, у набутті професійних навичок і знань, що необхідно для виховання виконавців, здатних втілити на сцені художній образ, створений майстром. Тому процес навчальної роботи в хореографічному колективі повинен мати творчий, цілеспрямований характер.

В хореографічній школі вихованців навчають не тільки професійно, а й духовно, культивують естетику, любов до свого народу й землі. У процесі становлення і розвитку хореографічної школи Мирославом Вантухом і директором школи Валентиною Вантух було втілено великий педагогічний досвід, розроблено цікаву навчальну програму, у процесі якої не тільки відбувається засвоєння хореографічних знань, удосконалюється танцювальна майстерність, але й вирішуються складні виховні завдання.

Ансамбль танцю ім.П. Вірського єдиний у світі має триступеневу освіту де дітей приймають з шести років, два роки вони займаються в спецгрупі, далі ідуть до першого класу школи і вчать ще вісім років, після закінчення школи на конкурсній основі вступають до студії. У школі дітей професійно навчають класичного і народно-сценічного танцю, музичної грамоти, створюють умови для глибокого вивчення теорії і практики української народної хореографії. Валентина Володимирівна особливу увагу звертає на тематику танців, що базується на українській народній хореографії.

Провідним напрямом діяльності будь-якого колективу справедливо вважати навчально-виховну діяльність. Від її якості залежить не тільки майстерність і творче зростання учнів, але й загальний рівень їхньої культури та вихованості.

Виховна робота в колективі зумовлена органічним поєднанням художньо-виконавських, загальнопедагогічних і соціальних факторів, і спрямована на підвищення культурного рівня учнів школи, розширення їхнього кругозору, формування творчого відношення до хореографічного мистецтва.

Головним для ефективної діяльності хореографічного колективу є планування. Основним документом діяльності хореографічної школи є навчальний план, розроблений Міністерством культури України та у відповідності з ним, кожен викладач має особистий план на кожний предмет. Програма навчання корегується Валентиною Володимирівною у відповідності з організацією навчального процесу хореографічної школи. Тому на кожному році навчання, Валентина Володимирівна дотримується загальноприйнятої послідовності в системі навчальної роботи, з урахуванням вікових можливостей, рівня розвитку хореографічних здібностей учнів.

Навчальний процес у хореографічній школі складається з вивчення класичного танцю, що має програму зі скороченим шестирічним строком навчання, і містить увесь комплекс рухів, що є в програмі з восьмирічним строком навчання. Винятком є невелика кількість «па» програм випускного класу, які можуть бути пройдені факультативно. Заняття класичним танцем має важливе значення у процесі становлення висококваліфікованих виконавців, оскільки вони не тільки розвивають в учнів правильну постановку корпусу, рук, ніг, голови, координацію рухів, укріплюють м'язи та суглобно-зв'язковий апарат, виховують силу ніг і стопи, витримку, а й закладають педагогічні основи майбутньої техніки виконання, готують до технічно складних рухів, що так необхідні для кожного, щоб якнайкраще продемонструвати свою майстерність під час виступу на сцені.

До хореографічного навчання, входить народно-сценічний танець, який передбачає вивчення народних і академічних характерних танців, що представляють собою сценічну інтерпретацію національного танцювального фольклору. Народно-сценічний танець має за мету виховати в учнів танцювальність, розвинути музикальність, емоційність виконання, координацію

рухів, широту та свободу жесту, відчуття ансамблю й уміння правильно розподіляти сценічний майданчик. Учні ознайомлюються з етнографією народу, з історичними та географічними умовами його життя, що безпосередньо впливають на формування танцювальної творчості.

Розвитком хореографічних здібностей учнів початкових класів відбувається на заняттях ритмопластикою та гімнастикою з партерним уроком, а хлопчиків, додатково знайомлять з елементами акробатики.

Побудова навчальної роботи, підпорядковується постановочному плану, тому на уроці постановки танцю розучуються танцювальні елементи та етюди, які складають основу майбутнього танцювального твору. На уроці українського танцю особливу увагу приділяють вивченню «вірьовочки», «бігунця», «па де баска», що мають характерні особливості виконання, які були притаманні для П. Вірського, та знайомлять з хореографічною культурою усіх регіонів України.

Згідно положенням навчальної програми, в старших класах вводиться парний танець і акторська майстерність, без якої неможливе повноцінне сприйняття хореографічного твору глядачами. Отже, навчально-виховна робота в хореографічній школі відіграє важливу роль у формуванні професійних навиків та подальшому становленні танцівників.

В хореографічній школі кожний семестр проводиться іспит. Відраховуються діти, що не встигають, і мають фізіологічний стан, який не входить в межі задовільних норм для занять хореографією. Після іспитів викладачами здійснюється ґрунтовний аналіз уроку, виявляються помилки, даються зауваження, що дає можливість знайти найбільш ефективні методи підвищення виконавської майстерності.

«Школа Українського танцю при ансамблі ім. П. Вірського за 20 років свого існування відірвала від вулиці шість тисяч дітей, вони виховались в стінах школи. Але це не значить що вони всі стануть танцівниками, стануть ті хто має більше здібностей, таланту, бажання.» - розповідає Мирослав Михайлович.

Хореографічна школа має педагогічний колектив, до якого входять відомі педагоги, провідні балетмейстери-постановники України такі як: Народна артистка України В.В. Вантух – директор, художній керівник, балетмейстер-постановник, Заслужений працівник культури України Л.І. Антонічева – класичний танець, Заслужена артистка України В.Ф. Володько – викладач народно-сценічного танцю, Заслужений артист України І.М. Кирилюк – педагог українського танцю, Заслужений артист України Е.Б. Гатицький – викладач класичного танцю, Заслужений артист України В.П. Коломеєць–техніка танцю, М.О. Чеберко – викладач початкових класів.

Як високопрофесійний педагог, глибокий знавець української народної хореографії, Валентина Вантух робить все для процвітання школи. Невід’ємною складовою успішних виступів юних артистів є висока виконавська майстерність. Художня завершеність кожного танцю, барвіста палітра костюмів - все це являється результатом наполегливої праці, авторський талант Валентини Володимирівни, за що була нагороджена Орденом княгині Ольги I ступеню. Обдаровані вихованці школи разом з артистами ансамблю імені П. Вірського побували з концертами у Франції, Італії, Бельгії, Люксембурзі, Іспанії, Данії та інших країнах світу, де їхні виступи були високо оцінені спеціалістами, критиками та глядачами.

Рене Сірвін, в французькій газеті «Ля Фігаро» писав: «...Вважається, що пік досконалості і віртуозності вже досягнуто, але ансамбль ім. П. Вірського, яким на теперішній час керує Мирослав Вантух, приготував для нас нові сюрпризи, і поява у двох заключних танцях 24 хлопчиків і дівчаток у віці 6 до 10 років – один із самих чарівних з них. Ці учні хореографічної школи танцюють як дорослі і виконують ті ж самі віртуозні оберти на високому професійному рівні. Неможливо стримати емоції, споглядаючи чистоту, граціозність і талант!» [15]. Але Валентина Володимирівна вважає, що гастрольна діяльність не може бути головною для

школи, основна діяльність школи це професійне навчання і виховання хореографічної культури.

Учні школи за виконання танців у постановці фундатора школи Мирослава Михайловича Вантуха та директора – художнього керівника Валентини Володимирівни Вантух, стали переможцями та лауреатами багатьох вітчизняних і міжнародних фестивалів, і конкурсів з народної дитячої хореографії. Юні виконавці – Лауреати телевізійного фестивалю «Браво-бравісімо, діти-вундеркінди» в місті Кремола (Італія, 1996 р.), дитячого фестивалю «Золота осінь Славутича» (Україна, 1997 р.), телевізійного фестивалю «Діти-зірки – дітям планети» (Амстердам, Голландія, 1997 р.). Учні завоювали Гран-прі «за високу виконавську майстерність» на фестивалі «Слов'янський базар» (Вітебськ, 1998 р.). На II Міжнародних Дельфійських іграх в Саратові, молоді артисти школи перемогли і отримали Золоті медалі. Ці змагання - ніби олімпіада, тільки в мистецтві. Виконання знаменитого «Гопака», «Гуцулки», «Волинської польки», «Коломийки», «Повзунця», та «Російської сюїти» юними артистами стало окрасою виступів Національного колективу.

Творчий пошук Народної артистки України Валентини Вантух разом з педагогічним колективом, вмiле поєднання традицій українського народного танцю з характерними особливостями класичного виконання, має важливе значення в діяльності Національного заслуженого академічного ансамблю танцю України імені П.П. Вірського з підготовки професійних виконавців народної хореографії. Валентина Володимирівна виховала цілу плеяду талановитої молоді для утвердження і пропаганди української танцювальної культури, які являються майбутнім української народної хореографії.

Після закінчення школи діти на конкурсних засадах вступають до дворічної студії. Порядок навчання в студії циклічний, новий набір студентів проводиться після випуску попереднього. Кращі студенти беруть участь у репетиціях концертів ансамблю. Студенти, які складають випускні іспити, одержують свідоцтво встановленого зразка. До учбово-виховної роботи в студії,

в першу чергу залучаються провідні працівники художньо-керівного складу ансамблю. В ансамбль приймають артистів, які володіють високою виконавською технікою. Проте, справжніми майстрами сцени, ці артисти можуть стати лише пропрацювавши три - п'ять років в ансамблі.

Свою мистецько-педагогічну діяльність М.М. Вантух продовжує завідувачем кафедри хореографії, яка була створена 1998 року в Національній академії керівних кадрів культури і мистецтв, ректором якої є відомий діяч й організатор підготовки кваліфікованих фахівців у різноманітних культурно-мистецьких галузях, професор, доктор філософії Василь Гнатович Чернець.

Кафедра хореографії здійснює освітню діяльність, пов'язану з наданням вищої освіти за кваліфікаційним рівнем: бакалавр, спеціаліст та магістр з напрямку «Мистецтво» за спеціальністю «Хореографія», за такими спеціалізаціями: «Сучасна хореографія» та «Народна хореографія».

Для підвищення фахового рівня хореографів-практиків, професорсько-викладацький склад постійно підвищує свою професійну майстерність. Вдосконалює навчальні плани, видає нові підручники, програми, методичні рекомендації з дисциплін спеціалізації. Викладачі кафедри були одними з ініціаторів проведення Всеукраїнського фестивалю-конкурсу народної хореографії ім. П. Вірського, присвяченого 100-річчю від Дня народження майстра.

Активну участь професорсько-викладацький склад та студенти кафедри беруть у III-му Всеукраїнському фестивалі-конкурсі народної хореографії ім. П. Вірського.

На кафедрі працюють висококваліфіковані спеціалісти: Заслужений артист України, професор О.П. Колосок; Заслужена артистка України, доцент В.Ф. Володько; Заслужена артистка України А.Д. Рубіна; Заслужений артист України В.П. Коломеець; Заслужена артистка України Л.Р. Петренко; Заслужена артистка України Л.М. Черноус; доцент В.О. Камін; Заслужений діяч України, професор Л.М. Обовська; Заслужена артистка України Н.Л.Ткаченко;

Заслужений працівник культури України, доцент Н.М. Корисько; Заслужений діяч культури України, кандидат педагогічних наук, професор С.Г.Забредовський; Заслужений діяч України, кандидат мистецтвознавства В.О. Шкоріненко. Молоді талановиті педагоги: Лауреати Міжнародних конкурсів Л.М. Клімчук, М.В. Богданова, О.Г. Воробйова, О.Л. Яценко; майстер спорту з художньої гімнастики С.В.Шалапа; старший викладач - В.Б. Гуров, Л.О. Савченко, та високопрофесійні концертмейстери – Г.Г. Козлов, В.Ф. Гурова, О.Б. Янчук.

Викладачі та студенти кафедри беруть активну участь у наукових та науково-практичних конференціях – міжнародних, всеукраїнських. Проводять майстер-класи з українського народно-сценічного танцю.

При кафедрі створені чудові творчі колективи: у 2007 році ансамбль народного танцю «Колоски» (керівник В.П. Коломеець) став лауреатом (II місце) у II Всеукраїнського фестивалю-конкурсу народної хореографії ім.П. Вірського; ансамбль сучасного танцю «Лелію» (керівник Л.М.Климчук) став Лауреатом у 2003 році II місце, 2004 році III місце у Міжнародному фестивалю танцю народів світу «Веселкова Терпсихора», учасники ансамблю бального танцю (керівник М.В. Богданова) став Лауреатом міжвузівських творчих колективів у м. Києві.

Випускники кафедри хореографії НАКККіМ працюють у провідних професійних та аматорських хореографічних колективах, спеціалізованих середніх та вищих навчальних закладах, що готують фахівців хореографів: Народна артистка України, директор, художній керівник Дитячої хореографічної школи при Національному заслуженому академічному ансамблі танцю України ім. П. Вірського – В.В. Вантух; Заслужена артистка України, доцент В.Ф.Володько; Народна артистка України Г.М. Вантух; Заслужений артист України – В.П. Коломеець; Заслужена артистка України – Л.Р. Петренко; Заслужений артист України, головний балетмейстер Волинського народного хору – В.О. Смирнов; викладачі хореографії Канівського училища культури і мистецтв – В.С. Нечитайло, О.І. Радченко.

Молоді викладачі які закінчили НАКККиМ і успішно працюють на кафедрі: Лауреат міжнародних конкурсів з сучасної хореографії – Л.М. Климчук; майстер спорту з художньої гімнастики – С.В. Шалапа; викладач українського танцю – В.Б. Гуров; концертмейстери – О.Б.Янчук; Н.В.Вадясова.

Палкий патріот своєї країни, вихований на кращих зразках народної творчості, на досвіді минулих поколінь та культурно-історичних цінностях народу, Мирослав Михайлович закликає молодь вивчати національні здобутки своїх попередників у різних галузях хореографічної освіти, що є неоцінимим скарбом для навчання та виховання підростаючого покоління.

Цінним внеском М.М. Вантуха у справу розвитку хореографічного мистецтва на території України, стало створення у лютому 2002 року Хореографічної Спілки, якій в 2004 році за видатні заслуги у ствердженні традицій і розвитку української національної культури та міжнародне визнання, було надано статус Національної.

Національна Хореографічна спілка об'єднала навколо себе близько 20 тисяч хореографічних колективів різних відомств, різного виконавчого рівня і різного творчого напрямку, що знаходяться в Україні. До НХС входить близько 10 тисяч колективів, в яких об'єднано понад 130 тисяч учасників, які підпорядковані державній системі, профспілковій, системі Міністерств. Більшість з них працюють багато років. Понад 370 колективів мають почесні звання «Народні» та «самодіяльні». Народна творчість притаманна діяльності установ культури і силових структур. В системі МВС 164 художні колективи, 5 з яких професійні ансамблі пісні і танцю. В системі Міністерства оборони України працюють 6 професійних ансамблів пісні і танцю, самодіяльних ансамблів Будинків офіцерів та у гарнізонах протиповітряних, сухопутних, морських військ. Професійний ансамбль пісні і танцю має Державний комітет у справах охорони держкордону.

Представники хореографічних колективів всіх систем і відомств входять до складу Хореографічної Спілки України. В даний час в 15 регіонах України

створені осередки Спілки, завершують юридичне оформлення решта 12 регіональних відділень.

Основна мета діяльності НХСУ та його голови – М. М. Вантуха є: сприяння розвитку хореографічного мистецтва на території України та захист спільних культурних, економічних та соціальних інтересів членів Спілки.

Одним із значних явищ в хореографічній культурі, як органічної частини національного культурного фонду нації є конкурси, що одержало визнання світової громадськості. Форми організації та проведення конкурсів, їх регламент, періодичність, художній зміст досить різноманітний. Конкурси проводяться в столицях держав, великих культурних центрах, нерідко місцем проведення є міста, які пов'язані з життям та творчістю хореографів в честь яких проходить конкурс.

За час існування НХСУ було започаткувала багато міжнародних, всеукраїнських і регіональних фестивалів та фестивалів-конкурсів серед яких: «Веселкова Терпсихора» - міжнародний фестиваль-конкурс присвячений Міжнародному Дню Танцю, головним завданням якого є збереження, розвиток та пропаганду кращих етнокультурних здобутків хореографічного мистецтва, традицій, звичаїв, обрядів народів, що проживають на території України та за її межами, зміцнення міжнародних зв'язків, взаємозбагачення культур. Географія фестивалю масштабна. Найкращі аматорські колективи різних жанрових напрямків з усіх регіонів України та міста Києва, з Росії, Білорусії, Казахстану, Узбекистану, Молдови, Литви, Китаю, Польщі, Румунії, а також від Всеукраїнських Азербайджанського, Корейського, Єврейського національних товариств які представляють свою багатобарвну програму. Міжнародний фестиваль «Фольклорний дивосвіт», Всеукраїнський фестиваль-конкурс народної хореографії імені Героя України Мирослава Вантуха організований у місті Львові та найбільший культурно-мистецький проект – Всеукраїнський фестиваль-конкурс народної хореографії імені П.Вірського, який проводиться раз на три роки. Було проведено два конкурси (2002 – 2003 рр., 2006 – 2007 рр.). У кожному з фестивалів брали участь понад 20 тисяч виконавців. У

2009 році відбувся I тур III Всеукраїнського фестивалю-конкурсу народної хореографії імені П. Вірського, в жовтні 2010 – Гала-концерти фестивалю-конкурсу в м. Києві. Головною метою фестивалю-конкурсу є збереження і розвиток народних традицій хореографії, збагачення професійного і аматорського мистецтва, підвищення художнього рівня балетмейстерських постановок, активізація організаційно-творчої та пошукової роботи фольклорних експедицій, фіксації скарбів танцювального мистецтва.

Починаючи з 2005 року НХСУ проведено 8 Всеукраїнських науково-методичних семінарів «Збереження та розвиток народно-сценічного танцю України», виставки народного одягу, майстер-класи та семінари-практикуми для керівників хореографічних колективів України та української діаспори. За матеріалами проведених семінарів та майстер-класів видані навчально-методичні DVD диски.

Вивчення історичних аспектів розвитку культури показує, що на різних етапах існування етносу фольклорний танець був важливою складовою духовного буття народу і відображав його самобутність, забезпечував безперервність духовного зв'язку між поколіннями і разом з мовою та іншими формами традиційної культури був виразником національної самосвідомості й ментальності народу [97,345]. Народившись у глибині віків, утверджуючись і розвиваючись за часів Київської Русі, український фольклорний танець увібрав у себе локальні лексичні, структурно-композиційні особливості, манеру і форму виконання, музику районів, де він побутував, що вирізняє його навіть серед однойменних білоруських та російських танців [34,100]. Фольклор завжди був тісно пов'язаний із народним побутом та обрядами, відображав у собі різні періоди історії. Він містить невичерпні можливості для урізноманітнення тем, сюжетів танців, є основою будь-якого жанру хореографічного мистецтва. Звичайно, не кожний твір будується безпосередньо на народній основі. Але справжній високохудожній твір мистецтва виростає неодмінно на народному ґрунті, на ґрунті народного світогляду [24].

Створюючи танець, балетмейстер реалізує внутрішні чуттєві імпульси через культурні форми, набуті людством, а кожний виконавець своєрідно трансформує їх завдяки своїм внутрішнім якостям, переживанням. Чітко й правильно виконаний рух здатний приносити естетичну насолоду як глядачам, так і виконавцям, оскільки веде до створення хореографічного образу. Погоджуючись із такою думкою, вважаємо, що балетмейстер, виконавець і глядач повинні розуміти, який рух є естетичним, красивим, чуттєвим, і вміти адекватно його оцінити. Саме на це спрямоване вивчення досконалої ритмопластичної форми хореографічного руху. До того ж створення такої форми не можливе без якісного інструмента – тіла танцюриста, яке, у свою чергу, повинно відповідати певним естетичним нормам. У процесі розвитку впродовж тисячоліть у танцювальних рухах формувалась і шліфувалась духовна й естетична краса нації, танець став видом народного мистецтва, який за допомогою виражальних засобів утверджував вироблений народною культурою естетичний ідеал [53].

М.Вантух про українське народне мистецтво дотримується такої думки – «як всяке мистецтво, народна творчість відображає героїчне минуле і прекрасне сьогодення народу України. Глибокі історичні корні являються багатством нації, хоча визначення народні танці знаходиться в понятті народного мистецтва, що означає створено народом і для народу різних районів і областей України з метою прояву радості і для його розваги, але ж народні танцювальні форми повинні бути оформлені хореографом, надаючи їм елементів барвистості, фантазії, привабливості і виховання» [10].

Народний танець завжди шанували за те, що в ньому органічно поєднувались старовинні національні традиції з елементами сучасного життя. Ця особливість дозволяла урізноманітнювати танцювальні форми, виразні засоби, допомагала більш глибоко зрозуміти народну спадщину українців. Творче відношення до питання збереження хореографічної спадщини українського народу спонукало М. Вантуха не тільки досліджувати народні танці, але й розвивати, удосконалювати їх технічними елементами, робити доступними та

цікавими для народу, зберігаючи тим самим провідні морально-етичні принципи, національну самобутність та ментальність.

Фольклорний народний танець посідає чільне місце у творчості М. Вантуха. За період роботи в Національному академічному заслуженому ансамблі танцю імені П. Вірського, Мирослав Михайлович не тільки дбайливо зберіг надбання свого великого попередника а й збагатив новими постановками, продовжив славетні традиції українського народного мистецтва. Першою роботою балетмейстера в ансамблі стала хореографічна композиція «Карпати» (1983 р.) (музика народна), в ній помітний своєрідний стиль митця, який зумів цікаво інтерпретувати народні обряди, вдаючись до сучасних лексичних хореографічних засобів. В хореографічній постановці М. Вантух представив три регіони Карпатського краю: Гуцульщину, Буковину, Закарпаття що мають свої характерні стильові особливості, костюми, обряди, звичаї, пісні та танці. В даному випадку їх не можна назвати етнографічною ілюстрацією, три основні частини композиції, як три пісні: пісня гір, пісня води, пісня сонця. Тут і знаменита «Коломийка» з трьома типами дробних рухів, які в обробці майстра справляє вражаючий ефект.

Програмний танець «В мирі та злагоді» оснований на послідовності багаточисленних народних фольклорних мотивів і підкреслює єдність націй проживаючих на території України

Оригінальністю позначені також роботи М. Вантуха – чоловічий український «Танець з бубнами» (1986 р), обрядовий танець «Літа молодії» (1994 р.), «Гуцульська рапсодія» (1998 р.), «Російська сюїта» (1994 р.). Яскравою і динамічною являється постановка «Волинські візерунки» - це розповідь про людей Волинського краю, де поєднання барвистих костюмів з веселою музикою та м'яким і теплим освітленням створює дивовижне відчуття молодості і свіжості, захоплює глядача, піднімає настрій.

Усю красу національного багатства ввібрала в себе постановки «Україно, моя Україно» (1999 р.) (музика Заслуженого артиста України О. Пономарьова, артиста О. Попова), являється візитною карткою ансамблю. Хореографічний

номер сплетений із самобутніх українських танців – це вітання і знайомство з глядачем, яскрава розповідь про Україну, і вражаюча подорож по різних регіонах країни, які мають свій особливий колорит, свій танцювальний діалект. Традиційний хліб-сіль на вишитому рушнику, як символ щедрості і доброти українського народу.

Створений Мирослав Михайлович жіночий танець «Козачок», (музика Народного артиста України О. Чеберка) наповнений грацією та красою. Під час виконання танцю жіночий склад ансамблю демонструє віртуозну техніку, що говорить про високий професіоналізм танцівниць, а барвисті, різнокольорові костюми доповнюють дійство.

Із розвитком народно сценічної хореографії з'являються і перші спроби симфонізації танцю, цей принцип М. Вантух розвиває у своїй творчості. Симфонічний танець будується на зовнішньому виявленні сюжету, тематичній розробці, на розробці тієї чи іншої композиційної поліфонічної формотворчої структури, а також на розкритті внутрішнього конфлікту засобами хореографічної лексики. Український регіон Буковина, надзвичайно колоритний і яскравий по своєрідній лексиці, надихнув Мирослава Михайловича на створення хореографічної композиції «Буковинська сюїта» (музика Народного артиста України О. Пономарьова). Певний вплив, на самобутність та характер хореографічної культури Буковинського краю, зумовлює територіально близьке розташування з молдаванами та румунами. Перша частина танцю розпочинається з чоловічого парубоцького танцю, в якому виконуються частівки, прислів'я, що додає відповідного відтінку виконавцям, надзвичайно жвавий, темпований, з дуже насиченою лексикою. Друга частина – це суто жіночий танець, граціозний, елегантний, дуже технічний, побудований на дрібних рухах, що надає йому легкості та виразності. Третя частина – це загальний танець як апофеоз Буковинському краю.

Прикарпатський танець «Тарнавська полька» (музика Народного артиста О. Чеберка), - веселий і яскравий, популярний на території Прикарпаття, особливо в Яворівському районі Львівської області. В ньому розповідається, як

увечері, після роботи, збираються парубки та дівчата, співають народні пісні і танцюють. В хореографічній постановці М. Вантух використовує прислів'я, частівки, що створює відповідний діалог між виконавцями.

Характерний танець «Циганський», (музика Народного артиста України Г. Завгороднього) побудований на класичній основі, він передає веселий та запальний характер бессарабських циган. Барвисті костюми, весела музика, запальні танці парубків та дівчат, які змагаються між собою, насичений високотехнічними рухами.

На музику італійського композитора Томазо Альбіноні «Адажіо» (2009 р.) М.Вантух здійснив постановку на тему голодомору.

Творчий доробок М. Вантуха складає більше ніж 60 постановок, які були поставлені в Заслуженому ансамблі танцю «Юність» та Національному заслуженому академічному ансамблі імені П. Вірського.

Під керівництвом Мирослава Михайловича із творчої спадщини П. Вірського було відновлено більше десяти номерів програми: «Ми з України», «Про що верба плаче», «Подольночка», «Рукодільниці». «Моряки», «Запорожці», «Гопак», «Ляльки», «Плескач», «Чумацькі радощі», «Шевчики» та інші шедеври геніального хореографа.

Розглядаючи проблеми функціонування фольклорного і народно-сценічного танцю М. Вантух звертає увагу на дотримання граничної достовірності хореографічних творів, поділяючи погляди П. Вірського, А. Кривохижі, І. Моїсеєва, Н. Уварової, В. Уральської, Я. Чуперчука, визнаючи за недоцільність перенесення на сцену народного танцю в “чистому” вигляді, оскільки “народний танець – передусім танець для себе, а не для глядача...” [31, 73]. Танець для глядача не може бути копією життєвого танцю через те, що сцена висуває свої закони й вимоги. «Створення фольклорного сценічного танцю – це не звичайне перенесення ретельно вивчених рухів і малюнків на сцену – це процес воз'єднання атмосфери життя танцю, його дихання і того таїнства спілкування виконавців, яке в ньому народжується, тим самим обумовлюючи його цінність та необхідність» [98,118]. Тому, для показу суто етнографічного фольклорного

танцю необхідно вибирати найцікавіше в його малюнку, манері виконання, змісті, фігурах. Надзвичайно важливо під час обробки народного танцю не спотворити його ідею та задум, зберегти всю стильову гаму. Завдяки цьому у виконавців виховується любов до мистецтва, формується і зміцнюється почуття патріотизму й національної гордості.

Опанувавши здобутки своїх попередників В. Верховинця, В. Авраменка, Р. Герасимчук, П. Вірського, Л. Калініна, В. Вронського, які в свій час були невтомними популяризаторами хореографічного мистецтва Карпат, М. Вантух став послідовником їх традицій. [63, 2] Мирославом Михайловичем було створено кращі зразки коломиїкових танців, їм було відновлено традицію постановки двухярусного танцю «Гору» що побутував в Карпатах ще наприкінці минулого сторіччя [34,101].

Своєю творчістю провідний митець М. Вантух зробив гідний внесок у розвиток теорії і практики української народно-сценічної хореографії, що мав спрямованість на збагачення хореографічної лексики. В своїх постановках балетмейстер неодноразово використовував великі горизонтальні, фронтальні, вертикальні, діагональні побудови, у яких брали участь декілька танцювальних ансамблів (загальною численністю від 150 до 500 і більше учасників) [34,231].

Найталановитіший балетмейстер сучасності М. М. Вантух у своїй творчості дотримується принципу народності, що виражається у чіткості і змістовності танцювальної мови, збереженні загальнонаціональної манери виконання танцю, народність у тому, що кожний самостійний твір ансамблю сприймається як фольклорний вірець.

Народне хореографічне мистецтво є важливою складовою надбання людства, одним з найпрекрасніших проявів національної свідомості та духовного багатства, тісно пов'язаними з історією народу, його звичаями, традиціями, його буттям. Аналіз творчих здобутків М. Вантуха дозволяє зробити висновок що митець не тільки зберігає геніальні творіння П. Вірського а й розвиває здобутки світової хореографічної культури, примножує скарби

національної української культури, взаємозбагачуючи та утверджуючи велич народного творіння.

ПІСЛЯМОВА

Невідомою частиною суспільства виступає народне мистецтво, їй належить важливе місце в політичному, культурному, естетичному вихованні людини, є провідним чинником піднесення культури і впливу на широкі маси.

Важливого значення у вітчизняній культурології та мистецтвознавстві набуває вивчення та узагальнення творчо-педагогічної спадщини видатних діячів вітчизняного хореографічного мистецтва. Здійснена провідними українськими хореографами, етнографами та фольклористами дослідницька робота в галузі народної хореографії мала вагомий внесок в справу збереження, відродження, розвиток й пропаганду національної культури. Праці П.Чубинського, В.Шухевича, В.Гнатюка, В.Верховинця, В.Авраменка, П.Вірського, Н.Уварової, К.Василенка, О.Колоска, С.Забредовського, В. Шкоріненка С. Легкої, Ю. Станішевського, В.Литвиненка, О.А.Жирова дозволили розширити знання про різноплановість культур українського народу, збагнути, як у різні складні періоди існування вдалося зберегти свою самобутність, ментальність і духовність.

Розвиваючи творчі принципи своїх попередників П. Вірський створював й утверджував на сцені новий різновид народно-сценічного танцю – академічний, у якому переважала графічна окресленість малюнків, скульптурність та вишуканість танцювальних рухів. Своєю творчістю і пошуками П. Вірський збагатив український танець різноманітними засобами виразності: активною динамікою, напруженим звучанням, гостро акцентованими ритмами, моторикою, класичними лексично-хореографічними утвореннями в поєднанні з народними, ідейним змістом, новою тематикою і жанровістю. В творчості балетмейстера головним були ідейність і естетичність, душевний відгук на події часу, прагнення до виразності глибини почуттів. Він розширив межі жанру в народній хореографії, відійшовши від стійких жанрових традицій, що вплинуло на розвиток всієї світової народно-сценічної хореографії.

В творчій діяльності М. Вантуха визначені та обґрунтовані основні чинники та етапи становлення мистецької особистості: виховання в сім'ї; участь у шкільній художній самодіяльності; етнографічно-дослідницька діяльність; робота художнім керівником в ансамблі танцю УРСР «Юність»; засвоєння досвіду Народного артиста СРСР, керівника ансамблю танцю України П. Вірського та Народного артиста Радянського Союзу хореографа А.М. Мессерера в Москві; створення Хореографічної школи при ансамблі танцю імені П. Вірського та Національної хореографічної спілки України, якою було започатковано багато міжнародних, всеукраїнських і регіональних фестивалів та фестивалів-конкурсів; педагогічна діяльність завідувачем кафедри хореографії в Національній академії керівних кадрів культури і мистецтв та Національному університеті імені М.П. Драгоманова; концертно-гастрольна діяльність; балетмейстерська діяльність; особисте та професійне самовдосконалення.

Узагальнюючи творчий доробок М. Вантуха дозволяє зробити висновок, що провідною ідеєю його життя і творчості є національна ідея, яка стала важливим чинником у формуванні світоглядної позиції і визначила головне місце української народної хореографії. М. Вантух досліджує народний танець як етнограф-фольклорист, педагог-хореограф, як практик танцювального мистецтва. Він звертається до народного танцю як до ефективного засобу формування національної культури молоді, використовує його для естетичного розвитку, виховання художніх смаків і моральних якостей молоді, для передачі духовної спадщини народу наступним поколінням українців.

Своєю творчістю провідний митець М. Вантух зробив гідний внесок у розвиток української народної хореографії що мала спрямованість на збагачення хореографічної лексики. Опанувавши здобутки своїх попередників В. Верховинця, В. Авраменка, Р. Герасимчук, П. Вірського, Л. Калініна, В. Вронського, які в свій час були невтомними популяризаторами хореографічного мистецтва Карпат, М. Вантух став послідовником їх традицій.

Всі здобутки видатного митця в галузі української народної хореографії мали за мету розвиток хореографічного мистецтва, становлення хореографічної освіти й художньо-естетичного виховання дітей та молоді, яка базується на духовному корені українського народу та національно-культурних традиціях, що дає можливість зниження загального рівня культури українського народу і є важливим напрямом культурного розвитку держави. Започатковані Національною хореографічною спілкою України міжнародні, всеукраїнські і регіональні фестивалі і фестивалі-конкурси сприяли розширенню міжнародної діяльності М. Вантуха. Продовжуючи справу П. Вірського, М.М. Вантух виховує на шедеврах геніального майстра молоде покоління, презентуючи ансамбль всьому світу як зразок високої хореографічної культури, демонструючи всю велич і красу українського народного танцю.

Здійснений аналіз не вичерпує всіх аспектів дослідження і потребує подальшого вивчення та аналізу творчої діяльності М.Вантуха як митця в галузі народного хореографічного мистецтва в Україні та за її межами, організатора та дослідника професійної хореографічної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

І. Неопубліковані архівні документи

1. Центральний державний архів-музей літератури і мистецтв України (ЦДАМЛМУ)
Державний ансамбль танцю України
Ф.643. Спр. 40, 21.10.80 – 25.02.81. 4.
оп.5, арк.14.
2. ЦДАМЛМУ
Ф.643. Спр.42, 29.12.80 – 02.02.81. 6.
оп.5, арк. 16.
3. ЦДАМЛМУ
Ф.643. Спр.635. План гастролей на I – II квартал 1981р. 6.
оп.1, арк.7.
4. ЦДАМЛМУ
Ф. 643. Спр. 683. Гастролю ансамблю у Бразилії з 10.07 – 31.07.83.
оп.1, арк. 68.
5. ЦДАМЛМУ
Ф.643. Спр.680. Відгуки та рецензії аргентинської преси на гастролю ансамблю в Аргентині 21.08 – 13.09.83. 15, 17, 19.
оп.1, арк.26.
6. ЦДАМЛМУ
Ф.643. Спр.684. Маршрут гастролей по республікам Середньої азії. Лютий – березень 1983 р.
оп.1, арк.6.
7. ЦДАМЛМУ
Ф.643. Спр.683. План гастролей у Німецькій Демократичній республіці з 28.04 – 16.05.83.
оп.1, арк.1.

8. ЦДАМЛМУ
Ф.643. Спр. 848. Гастролі в США 6.01.88 – 14.03.88. 4 – 5, 41 - 43.
оп.1, арк. 235.
9. ЦДАМЛМУ
643. Спр.859. Гастролі в Англію і Ірландію з 3.10.89 - 1.12.89. 12, 13, 15.
оп.1, арк. 20.
10. ЦДАМЛМУ
Ф.683. Спр.849. 28.04.88 – 18.05.88. 5, 11.
оп.1, арк.15.
11. ЦДАМЛМУ
Ф.643. Спр.883. Відгуки преси по результатам гастролів в Франції, Бельгії і Швейцарії з 14.03 – 19.04.91. 2,4,6.
оп.1, арк.6.
12. Вантух М. М. Спогади про дитинство // Інтерв'ю з Н. Вадясовою. – 2010. – 20.03.
13. Вантух М. М. Становлення в ансамблі танцю «Юність» // Інтерв'ю з Н. Вадясовою. – 2010. – 03.04.
14. Вантух М. М. Утвердження українського народного танцю // Інтерв'ю з Н. Вадясовою. – 2011. – 25.08.
15. Вантух М.М. Розповідь про улюблених вчителів // Інтерв'ю з Н. Вадясовою. – 2010. – 23.12.
16. Особистий архів М. Вантуха Рене Сірвін. /Осліплююча мрія// Щоденна газета Франції / Ле фігаро. - 1992. - 30.03.
17. Особистий архів М. Вантуха
Анна Киссельгоф. /Здається, що це лише фольклорний ансамбль...// The New York times. - 2004. - 09.11.
18. Особистий архів М. Вантуха
Ліза Трамер. /Дві години насолодження// The Washington post. - 2004. - 08.11.

II. Видання

19. Авраменко В. Українські національні танки / В.Авраменко. Кн. 1. – Вінніпег-Київ-Львів, 1928. – 52 с.
20. Авраменко В. Українські національні танки, музика і стрій / В. Авраменко. – Вінніпег, 1947. – 80 с.
21. Андрієнко Т. Урочисте закриття Року України відбулося в столиці Казахстану / Т. Андрієнко // Українськи новини: газета. – 2008. - № 51 (26 грудня).
22. Арсенич П. Збірка Володимира Шухевича “Гуцульщина” в оцінці українських та зарубіжних вчених / П.Аосенич // Народна творчість та етнографія. – 2004. – № 6. – С. 23 – 27.
23. Архипенко Є., Кириліна Г. Стан народної хореографії в Україні та перспективи її розвитку: матеріали науково-практичної конференції / Є. Архипенко, Г. Кириліна. – К. : Стилос, 2002.
24. Безклубенко С.Д. Теорія культури / С.Д. Безклубенко. – К.: КНУКіМ, 2002. – 323 с.
25. Бисикало С.К., Борщевський Ф.М. Український фольклор: Критичні матеріали: Навч. посіб. для філол. фак-тів ун-тів та пед. ін-тів. – К.: Вища шк., 1978. – 288 с.
26. Боримська Г. Самоцвіти українського танцю. Про Державний ансамбль танцю ім. П. Вірського / Г. Боримська. – К.: Мистецтво, 1974. – 136 с.: іл. – Бібліогр.: с. 134-135.
27. Ваганова А. Я. Основы классического танца / А. Я. Ваганова. – СПб.: Лань, 2002. – 192 с.
28. Вантух М. М. Вплив творчості П.П. Вірського на розвиток національної хореографії / М.М. Вантух // Вплив творчості П.П. Вірського на розвиток національної хореографії: матеріали науково-практичної конференції 26 лютого 2005 р. – К.: ДАКККіМ, 2005. – С. 7 - 16.

29. Вантух М.М. Роль народної хореографії в збереженні культурного розмаїття світу / М.М. Вантух // Роль народної хореографії в збереженні культурного розмаїття світу: матеріали науково-практичної конференції 26 квітня 2004 р.м. Київ - К.:ДАКККіМ, 2004. – С. 1- 4.
30. Вантух М. М. Стан народної хореографії в Україні та перспективи її розвитку / М. М. Вантух // Стан народної хореографії в Україні та перспективи її розвитку: науково-практична конференція 28 лютого 2002 р. м. Київ. – К.: ДАКККіМ, 2002. – С. 5 – 24.
31. Вантух М. М. Українська хореографічна культура у сучасному державному процесі: стан, проблеми, перспективи / М. М. Вантух // Українська хореографічна культура у сучасному державному процесі: стан, проблеми, перспективи: матеріали науково-практичної конференції 28 жовтня 2003 р. – К.: ДАКККіМ, 2003. – С.5 – 11.
32. Василенко К. Збереження першооснови – важливий принцип обробки народного танцю / К. Касиленко.: Народна творчість та етнографія. – 1976. - № 6. – С.71 – 75.
33. Василенко К. З народних джерел / К. Василенко // Мистецтво. – 1960. – № 5. – С. 14-17.
34. Василенко К. Композиція українського народно-сценічного танцю / К. Василенко. – К.: Мистецтво, 1983. – 138 с.
35. Василенко К. Ю. Український танець / К. Василенко// Підруч. для ін-тів культури і мистецтв. – К.: ПІК ПК, 1997. – 282 с.
36. Верховинець В. М. Весняночка: Ігри з піснями для дітей дошкільного віку та молодших школярів/ В. М. Верховинець. – К.: Муз. Україна, 1989. – 342с.
37. Верховинець В. М. Теорія українського народного танцю / В. М. Верховинець. – К.: Муз. Україна, 1990. – 152 с.: іл., нот. іл.
38. Волков Г.Н. Этнопедагогика: учебник для студ. сред. и высш. пед. учеб. заведений / Г.Н. Волков. – М.: Академия, 1999. – 168 с.
39. Володько В. Ф. Методика викладання народно-сценічного танцю: навч.-метод. посіб. / В. Ф. Володько. – Ч. 2. – К.: ДАКККіМ, 2003. – 123 с.

40. Гнатюк В. Матеріали до української етнології. Гаївки / В. Гнатюк. – Львів: Наукове товариство ім. Т. Шевченка у Львові, 1909. – Т. XII. – 100 с.
41. Голейзовский К. Образы русской народной хореографии / К. Голейзовский. – М.: Искусство, 1964. – 368 с.
42. Гуменюк А. І. Записи і принципи класифікації народних танців / А. І. Гуменюк // Народна творчість та етнографія. – 1964. – № 6. – С. 37 – 42.
43. Гуменюк А. І. Народне хореографічне мистецтво України / А. І. Гуменюк. – К.: АН УРСР, 1963. – 236 с.: іл., нот. – Бібліогр.: с. 227-231.
44. Гуменюк А. І. Українські народні танці / А.І. Гуменюк. – К.: Наукова думка, 1969.
45. Гуменюк А. І. Хореографічна діяльність В.М. Верховинця / А. І. Гуменюк // Народна творчість та етнографія. – 1980. – № 1. – С. 45 – 47.
46. Гусев В.Е. Эстетика фольклора. – Л.: Наука, 1967. – 320 с. – Библиогр.: с. 313-318.
47. Дзюба Г. А. Фольклористична діяльність В. М. Верховинця / Г. А. Дзюба // Народна творчість та етнографія. – 1985. – № 1. – С. 67 – 71.
48. Доленко В. Мирослав Вантух: «Стихия танца помогает нам создавать атмосферу благожелательности и взаимопонимания»/ Вера Доленко// Профіль. – 2009. - №4 (73) (31 січня)[електронний ресурс] [http://profil-ua.com/index.phtml?art_id=1060&action=view]
49. Енциклопедія сучасної України / ред. І. М. Дзюба; НАНУ; Наукове товариство ім. Т. Шевченка. Т. 4 (В-Вог). – К.,2005. – 699 с.
50. Жиліна Л. Гопака забагато не буває...[електронний ресурс] / Л. Жиліна // День. – 2010. - №38 (4 березня) <http://www.day.kiev.ua/293150>
51. Жиліна Л. Душею сповнений політ / Л. Жиліна // Україна: газета. – 2009. – № 2.
52. Жиліна Л. Душею сповнений політ [Електронний ресурс] / Л. Жиліна // Демократична Україна. – 2009. – Режим доступу: www.dua.com.ua/2009/037/18.shtml

53. Жиліна Л. Танець довжиною в 70 років [Електронний ресурс] /Л.Жиліна // День. – 2008. – №182 (10 жовтня). – Режим доступу : <http://www.day.kiev.ua/254911/>
54. Жиров О. А. Історико-педагогічні основи становлення і розвитку народної хореографії в Україні другої половини ХХ ст. / О. А. Жиров // Проблеми сучасності: культура, мистецтво, педагогіка: зб. наук. праць. – Вип. 5 (2006). – Х.; Луганськ: Стильіздат, 2006. – С. 57 – 65.
55. Жиров О. А. Розвиток української народної хореографії у мистецько-педагогічній спадщині та діяльності К. Василенко (50 – 90 роки ХХ ст.): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Олександр Анатолійович Жиров. – Полтава, 2007. – 267 с.
56. Іванова-Георгієвська Н. Розвиток музичних форм як фактор становлення структури балету / Н. Іванова-Георгієвська. – Одеса, 2000.
57. Історія світової та української культури: підручник для вищ. закл. освіти / В. А. Греченко, І. В. Чорний. – К.: Літера, 2002. – 464 с.: іл.
58. Книш І. Жива душа народу: До ювілею українського танку / І. Книш. – Вінніпег: Накладом авторки, 1966. – 80 с.: іл.
59. Козирева Т. Мирослав Вантух: «Я сто і один раз міг залишитись за кордоном»/ Татяна Козирева// Високий Замок. – 2007. – 12 грудня [інтернет версія] [<http://www.wz.lviv.ua/print.php?atid=61307>]
60. Козловський Н. Государственный заслуженный ансамбль танца Украины ССР / Н. Козловський. – К., 1960.
61. Колногузенко Б. М. Методика роботи з хореографічним колективом. – Ч. 1.: Хореографічна робота з дітьми: навч. посібник / Б. М. Колногузенко. – Х.: ХДАК, 2005. – 154 с. – Бібліогр.: с. 151-152.
62. Колосок О. П. Майстри народно-сценічного танцю : біографічний довідник / О. П. Колосок. – К., 2009. – 116 с.
63. Колосок О. П. Сильові особливості танців Карпатського регіону / Олександр Петрович Колосок. – К.: ДАКККіМ, 2002. – 37 с.

64. Коскін В. М. Вантух: Національний колектив треба повернути народів / В. Коскін // Портал українська. – 14.05.2008.
65. Коскін В. М. Мирослав Вантух: Національні колективи треба повернути народів [Електронний ресурс] / В.Коскін. – Режим доступу : <http://www.vox.com.ua/data/publ/2008/05/14/myroslav-vantux-natsionalni-kolektyvy>
66. Кривохижа А. М. Гармонія танцю: методичний посіб. для хореографічних дисциплін педагог. навч. закл. – Кіровоград: РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 2003. – 100 с.
67. Легка С.А. Українська народна хореографічна культура ХХ ст.: Дис... канд. історичних наук: 17.00.01; - Захищена 30.05.2003; Затв. 02.07.2003. / С.А. Легка . - Київський національний університет культури і мистецтв. – К., 2003. – 173с.
68. Литвиненко А. І. Піснями й танцями уславлена Полтава / А. І. Литвиненко. – Полтава: ПДПУ імені В.Г. Короленка, 2001. – 76 с.
69. Литвиненко В. А. Зразки народної хореографії: підручник / В. А. Литвиненко. – К.: Альтерпрес, 2007. – 468с.
70. Лозко Г. Українське народознавство: посібник для вчителя. – К.: Зодіак-ЕКО, 1995. – 368 с.
71. Марченко О. Імена / Оксана Марченко // Українське телебачення. – 31.05.2003.; 01.06.2003.
72. Марченко О. Імена. Авторська програма [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.imena.tv/heroes/vantuh.htm>
73. Мігус С. Українці з Польщі, індуци з... України / С. Мігус // Наше слово. – 2002. - № 28 (14 липня) [електронний ресурс] [http://nslowo.free.ngo.pl/nacmenshynne/7_miznarodnja_v_venhozevi.htm]
74. Новерр Ж.Ж. Письма о танце/ Ж.Ж. Новерр.- М.-Л.: “Academia”, 1927.– 156с.
75. Олексевиц Н. Зустріч з дитинством для Героя України Мирослава Вантуха/ Надія Олексевиц // 2008. 13 грудня [електронний ресурс] [<http://kambuz.org.ua/publ/17-1-0-18>]

76. Падалка Г. М. Мистецька освіта студентської молоді: сучасні підходи / Г. М. Падалка // Молодь в сучасному світі: Морально-естетичні та культурологічні виміри. – К., 2001. – С. 188 – 192.
77. Падалка Г. М. Учитель, музика, діти / Г. М. Падалка. – К.: Музична Україна, 1982. – 144 с.
78. Пасютинская В. М. Волшебный мир танца: книга для учащихся / В. М. Пасютинская. – М.: Просвещение, 1985. – 223 с.
79. Пащенко В. Мирослав Вантух: «Коли я дивлюся в зал, мені хочеться жити...» / Валентина Пащенко// УКРІНФОРМ. – 2009. – 03 березня [електронний ресурс] [<http://www.ukrinform.ua/ukr/order/?id=787305>]
80. Пігуляк І. Василь Авраменко і відродження українського танку (1917-1978). Ч. 1 / І. Пігуляк. – Сиракюз-Нью-Йорк, 1979. – 74 с.
81. Поліщук Т. Ансамбль № 1 / Т. Поліщук // День: газета. – 2005. – № 34 (25 січн.) [електронний ресурс] [<http://www.day.kiev.ua/133014/>]
82. Проект Закону України «Про виховання дітей та молоді» // Освіта України. – 2004. - № 72. – С.4 – 6.
83. Програма розвитку позашкільних навчальних закладів на 2002-2008 роки // Освіта України. – 2002. – № 28. – С. 8 – 10.
84. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька / О. П. Рудницька. – Тернопіль: Навчальна книга- Богдан, 2005. – 360с.: іл., табл. – Бібліогр.: с. 344-355.
85. Рудницька О. П. Українське мистецтво у полікультурному просторі: навч. посібник / О. П. Рудницька. – К.: ЕксОб, 2000. – 208 с. – Бібліогр.: в кінці розд
86. Сингаївський Я. У вихорі танцю Павла Вірського/ Ярослав Сингаївський// Обрій піб. – 2005. – № 7 (220) (24 січня) [електронний ресурс] [http://www.obriy.pib.com.ua/2005/07_05/09.shtml]
87. Станішевський Ю Осяяний генієм Павла Вірського / Ю. Станішевський. – К.: Музика, 1997. - № 5. - 20 с.

88. Станішевський Ю. О. Балетний театр України: 225 років історії / Ю. О. Станішевський. – К.: Муз. Україна, 2003. – 440 с.: фотоіл.
89. Станішевський Ю. О. Павло Павлович Вірський / Ю. О. Станішевський. – К.: Держ. вид-во образотв. мистец. і муз. літ-ри УРСР, 1962. – 46 с.: іл.
90. Станішевський Ю. О. Танцювальне мистецтво Радянської України / Ю. О. Станішевський. – К.: Знання, 1967. – 48 с.: іл.
91. Станішевський Ю. О. Три ювілеї ансамблю / Ю. О. Станішевський // Музика. – 2003. – № 5 – 6. – С. 22 – 23 с.
92. Станішевський Ю.О. Вантух Мирослав Михайлович // Енциклопедія сучасної України : Т. 4 (В-Вог) /ред. І. М. Дзюба ; НАНУ ; Наукове товариство ім. Т. Шевченка. – К., 2005. – С. 67 – 68.
93. Тлумачний словник сучасної української мови / за ред. В.С. Калашника; укл. Л. П. Коврига, Т. В. Ковальова, В. Д. Пономаренко. – Х.: Белкар-книга, 2005. – 800 с.
94. Туркевич В. Хореографічне мистецтво України у персоналіях : біобібліографічний довідник / В. Туркевич. – К., 1999. – 224 с.
95. Українські народні танці / упор. А. І. Гуменюк. – К.: Наук. думка, 1969. – 616 с.: іл., ноти.
96. Українські традиції / упор. О. В. Ковалевський. – Х.: Фоліо, 2004. – 574 с.
97. Українці: Історико-етнографічна монографія у двох книгах / Анатолій Пономарьов. – Опішне: Українське народознавство, 1999. – Кн. 2. – 544 с.: іл. С.345.
98. Уральская В.И. Рождение танца / В.И. Уральская. – М.: Сов. Россия, 1982. – 144с.: илл. С.118.
99. Чубинський П. П. Ангели на сходах неба: Народні повір'я та забобони / П. П. Чубинський. – К.: Глобус, 1992. – 15 с.
100. Чубинський П. П. Мудрість віків: Українське народознавство у творчій спадщині Павла Чубинського: У 2 кн / П. П. Чубинський. – К.: Мистецтво, 1995. – Кн. 1. – 224 с.: іл.

101. Шухевич В. О. Гуцульщина / В. О. Шухевич. – Верховина: Гуцульщина, 1999. – 272 с. – Ч. 3.

ДОДАТКИ

Вшанування особистих заслуг М. Вантуха перед Українською державою

- 1967 р. – Почесна грамота Президії Верховної Ради Української РСР
- 1968 р. – Почесне звання «Заслужений діяч мистецтв України РСР»
- 1977 р. – Почесне звання «Народний артист Української РСР»
- 1985 р. – Почесна грамота Президії Верховної Ради Української РСР
- 1985 р. – Медаль «Ветеран праці» (Київська міська Рада народних депутатів)
- 1986 р. – Орден Дружби народів
- 1989 р. – Медаль А.С. Макаренка (Міністерство освіти УРСР)
- 1993 р. – Державна премія України імені Т.Г. Шевченка
- 1995 р. – Орден «За заслуги» III ступеня (почесна відзнака Президента України)
- 1996 р. – подяка Міністерства культури і мистецтв
- 1997 р. – академік Академії мистецтв України
- 1997 р. – вчене звання професора
- 1999 р. – Почесна грамота Кабінету Міністрів України
- 1999 р. – Орден «За заслуги» II ступеня
- 2003 р. – Почесне звання «Народний артист Російської Федерації»
- 2003 р. – Орден «За заслуги» I ступеня
- 2004 р. – Почесна грамота Верховної Ради України
- 2004 р. – Почесна відзнака Міністерства культури і мистецтв України «За багаторічну плідну працю в галузі культури»
- 2004 р. – Нагрудний знак «Знак пошани» (Київський міський голова)
- 2004 р. – Подяка Кабінету Міністрів України
- 2004 р. – звання Герой України з врученням ордена Держави
- 2004 р. – Золота медаль Академії мистецтв
- 2009 р. – Орден князя Ярослава Мудрого V ступеня
- 2009 р. – Нагорода Грузії – орден Честі
- 2010 р. – Орден князя Ярослава Мудрого IV ступеня

Хронологія гастрольних поїздок

- 1980 р. У Москві в Центральному Державному Концертному залі Росія відбувся святковий концерт Олімпіада – 80; Угорщина, Греція, Швейцарія, Бразилія.
- 1981 р. Великобританія; по містах України: Львів, Луцьк, Рівне, Кіровоград, Одеса, Миколаїв, Херсон, Крим, Полтава, Черкаси, Запоріжжя, Дніпропетровськ, Донецьк; по містах Росії: Астрахань, Волгоград, Ульяновськ, Куйбишев, Горький, Іваново, Казань.
- 1983 р. Середня Азія: Душанбе, Ташкент, Фрунзе; Казахстан : Алма-Ата, Караганда, Целіноград, Павлоград; Аргентина, Бразилія; НДР по містах Берлін, Веймар, Ерфурте, Геру, Магдебург, Берлін, Кармалксштадт, Пітерфольд, Котбусе, Франкфурт.
- 1984 р. По містах Західної України та Східної Україні: Запоріжжя, Каховка, Херсон, Миколаїв; по республікам Прибалтика, Білорусь, Крим; Москва.
- 1985 р. Красноярськ, Кемерово, Новосибірськ, Томськ, Барнаул.
- 1986 р. Італія, Китайська Народна Республіка; по республікам Таджикистан, Узбекистан, Киргізстан, Казахстан; Москва, Ленінград,
- 1987 р. США; Концерт для працівників Чорнобильської АЕС, Тернопіль, Хмельницький; по містах Росії: Ташкент, Бухара, Навої, Куйбишев, Ульяновськ, Казань, Горький,
- 1988 р. Москва; США по містах: Ксенектеді, Нью-Йорк, Сарасоті, Кліввотері, Трентоні, Бостоні, Вашингтоні, Кливленді, Колумбусі, Чикаго, Мільвсукі, Детройті, Сан-Франциско, Лос-Анджелесі; Індія по містах: Чиндигарх, Ахмедабад; по містах Криму: Ялта, Сімферополь, Севастополь; по областях: Донецькій, Хмельницькій, Полтавській, Кам'янець-Подільській, Дніпропетровській; по містах Білорусь: Мінськ, Гомель, Мозир.
- 1989 р. По містах України: Чернівці, Івано – Франківськ, Львів, Черкаси, Миколаїв; в Шотландії, Англії і Ірландії по містах: Чичестері, Бристолі, Лондоні, Пуле, Пейндтоні, Дубліні, Шентенбурі, Ноттинченемі,

- Ліверпулі, Манчестері, Шиндерленді, Лііді. Шеффілді, Абердині, Глазго, Единбурзі, Лечитері, Кардифі (55 концертів).
- 1990 р. В Угорщині по містах: Будапешт, Кестхей, Солнок; в Україні по містах Дніпропетровськ, Запоріжжя, Кіровоград, Одеса, Полтава, Кривий Ріг, Тернопіль, Львів.
- 1991 р. В Україні по містах: Запоріжжя, Рівно; в Франції місто Орлеан; Бельгія, Швейцарія.
- 1992 р. Франція в місті Париж; по областях України: Сумська, Рівненська, Одеська, Чернігівська; в місті Києві.
- 1993 р. Франція в місті Париж; Італія на запрошення Міжнародного Оргкомітету по тенісу концерт в Мотне – Карло, князівство Монако; в Москві в колонному залі Росія; в Україні в містах Сумської області: Ромни, Боровля.
- 1994 р. Франція, Бельгія, Швейцарія, Єгипт, Ізраїль, Іспанія. Проведення ряд концертів у Києві, Сумах та Москві.
- 1995 р. Франція.
- 1996 р. Іспанія, Німеччина, Австралія, Франція, Люксембург
- 1997 р. По містах України: Харків, Луганськ, Донецьк, Дніпропетровськ, Запоріжжя, Кіровоград. Підписання контрактів безпосередньо з театрами та відділами культури муніципалітетів деяких міст Італії та Іспанії.
- 1998 р. США, Канада, Німеччина, Люксембург. В Криму участь у Міжнародному фестивалі мистецтв «Кримські зорі», сольний концерт у Великому театрі в м. Ялта.
- 1999 р. Франція, Швейцарія, Польща, в Данії місті Копенгаген; в Україні по містах Львів, Чернівці, Івано-Франківськ, Житомир, Новоград-Сіверський.
- 2000 р. Німеччина, Португалія, Іспанія, Андорра, Італія, Японія. На запрошення Оргкомітету Сопот – 2000 колектив виїздив до Польщі де брав участь у заходах фестивалю; в Українськоу місті Донецьк; в Криму по містах: Керч, Севастополь.

- 2001 р. Іспанія, Португалія; Міжнародний фестиваль мистецтв у місті Вісбаден в Німеччині; в Україні по містах Дніпропетровськ, Суми; в Білорусії в місті Вітебськ; в Росії в місті Москва.
- 2002 р. Латинська Америка в місті Буенос – Айресі 32 концерти; Угорщина, Іспанія, Португалія, Франція; в Україні в місті Одеса.
- 2003 р. Японія, Єгипет, Угорщина, Румунія, Бухарест; в Криму в місті Ялта участь в Таврійських іграх.
- 2004р. США, Канада; по містах України: Харків, Луганськ, Донецьк, Дніпропетровськ; в Чернігівській області село Сеньківка,
- 2005 р. По містах України: Запоріжжя, Львів, Івано-Франківськ, Тернопіль, Кіровоград, Вінниця, Хмельницький, Житомир; в Черкаській області в місті Чигирин.
- 2006 р. Франція, Іспанія, Португалія, Єгипет, Мексика, Китай; в Республіці Білорусь; по містах України: Донецьк, Харків, Маріуполь, Красноармійськ, Малин; по областях України: Черкаська, Полтавська, Сумська, Чернігівська; в Криму в місті Севастополь.
- 2007 р. Іспанія; в Польщі в місті Варшава; в Італії в місті Верона; Грузія; по містах України: Чернігів, Львів, Луцьк, Тернопіль, Херсон, Каховка, Южноукраїнськ, Миколаїв, Кіровоград, Черкаси.
- 2008 р. Франція, Мексика, Іспанія, Казахстан; по містах України: Корсунь-Шевченківський, Дніпропетровськ, Дніпродзержинськ, Кривий Ріг, Южноукраїнськ.
- 2009 р. США, Канада; в республіці Білорусь в місті Вітебськ; по містах України: Рівне, Луцьк, Івано-Франківськ, Львів, Хмельницький, Вінниця, Одеса, Кіровоград, Черкаси, Полтава, Кременчук, Суми, Харків, Сєверодонецьк, Луганськ, Донецьк, Дніпродзержинськ, Кривий-Ріг, Дніпропетровськ, Чернівці, Кам'янець-Подільський, Львів.
- 2010 р. Польща по містах Варшава, Краків, Лодзь, Люблін; Канада по містах Отава, Торонто, Квебек... 22 концерти; в Україні місті Львів; в Росії місті Сургут.

2011 р. Україна по містах Южноукраїнськ, Белгород-Дністровський, Одеса, Севастополь, Тернопільська обл. село Васильківці; в місті Москва.

Фотографії

Герой України, народний артист України, Лауреат Національної премії
імені Т. Шевченка, професор М. М. Вантух

Батько М. М. Вантуха – Михайло Костянтинович

Мати – Марія Михайлівна

М. М. Вантух під час служби в Прикарпатському військовому окрузі

Урок в балетному залі. Ансамбль «Юність» м. Львів

М. М. Вантух з вихованцями ансамблю «Юність»

М. М. Вантух – депутат Львівської міської ради

Вручення М. М. Вантуху Шевченківської премії 1993 р.

Нагородження М. М. Вантуха Орденом за заслуги І ступеня 2003 р.

Присвоєння Героя України, та вручення ордена Держави 2004 р.

Державні діячі, викладачі та вихованці хореографічної школи

Указ президента про присвоєння дочці Г. Вантух
звання Народної артистки України

М. М. Вантух в сімейному колі

Концерт з нагоди Ювілею М. М. Вантуха

Зустріч з Іоанном Павлом II

М. М. Вантух з керівником Народного ансамблю танцю «Заповіт» Харківської академії культури Б. М. Колногузенко

Поздоровлення М. М. Вантуха з ювілеєм Г. М. Чапкіса

М. М. Вантух у творчому спілкуванні

Народний артист України О. Чеберко – головний диригент оркестру ансамблю

Афіша ансамблю

BOEN ARTS PRESENTS

**INCREDIBLE CAST
OF 50 PROFESSIONAL DANCERS**

Virsky

NATIONAL DANCE COMPANY OF UKRAINE
GENERAL ARTISTIC DIRECTOR – MYROSLAV VANTUKH

Thursday, October 14th at 7.30 pm and Friday, October 15th at 7.30 pm
Northern Alberta Jubilee Auditorium in Edmonton
at 11455 - 87 Avenue (tel.780-451-8000)

Міністерство культури і туризму України
Національний Палац мистецтв „Україна”

**Програма концерту
НАЦІОНАЛЬНОГО
ЗАСЛУЖЕНОГО АКАДЕМІЧНОГО
АНСАМБЛЮ ТАНЦЮ УКРАЇНИ
ІМ. ПАВЛА ВІРСЬКОГО**

з нагоди 70- РІЧЧЯ заснування.

Генеральний директор-художній керівник,
Герой України,
народний артист України,
народний артист Росії,
лауреат Національної премії України
ім. Т. Шевченка,
Голова Національної хореографічної
спілки України,
професор, академік
МИРОСЛАВ ВАНТУХ

18 грудня 2007 року
Національний Палац мистецтв „Україна”

II. ВІДДІЛЕННЯ

МИ ПАМ'ЯТАЄМО!

ХОРЕОГРАФІЧНА КАРТИНА

ПОСТАНОВКА НАРОДНОГО АРТИСТА СРСР ЛАУРЕАТА
ДЕРЖАВНОЇ ПРЕМІЇ СРСР ТА ДЕРЖАВНОЇ ПРЕМІЇ УКРАЇНИ
ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА ПАВЛА ВІРСЬКОГО,
МУЗИКА В. МУРАДЕЛІ, Д. ПОКРАССА
ВИКОНУЄ ГРУПА АРТИСТІВ АНСАМБЛЮ.
В РОЛІ МАТЕРІ: ЗАСЛУЖЕНА АРТИСТКА УКРАЇНИ
В. ШУМІЛОВА.

ПОДОЛЯНОЧКА

ПОСТАНОВКА НАРОДНОГО АРТИСТА СРСР, ЛАУРЕАТА
ДЕРЖАВНОЇ ПРЕМІЇ СРСР ТА ДЕРЖАВНОЇ ПРЕМІЇ УКРАЇНИ
ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА ПАВЛА ВІРСЬКОГО,
МУЗИКА НАРОДНОГО АРТИСТА УКРАЇНИ І. ВАЩЕНКА.
ВИКОНУЮТЬ СОЛІСТИ АНСАМБЛЮ: НАРОДНА
АРТИСТКА УКРАЇНИ Г. ВАНТУХ,
ЗАСЛУЖЕНИЙ АРТИСТ УКРАЇНИ А. ДЕМЕСЬУК,
АРТИСТИ: Є. МИХАЙЛЕНКО, Д. ТУРЧАК, Т. ЖЕМСЬКА,
В. МИХАЙЛЕНКО, М. КАПЛІН, Д. КРЕЙДУН, О. СТЕПАНЕНКО,
ЗАСЛУЖЕНІ АРТИСТИ: М. ДОРОШЕНКО, Г. ТЕЛЕЖЕНКО,
Г. ПОЛЬОВА.

КАРПАТИ

ХОРЕОГРАФІЧНА СЮІТА.

ПОСТАНОВКА НАРОДНОГО АРТИСТА УКРАЇНИ М. ВАНТУХА,
МУЗИКА НАРОДНА. ВИКОНУЮТЬ АРТИСТИ АНСАМБЛЮ.

ГУЦУЛЬСЬКА РАПСОДІЯ

ХОРЕОГРАФІЧНА КОМПОЗИЦІЯ.

ПОСТАНОВКА НАРОДНОГО АРТИСТА УКРАЇНИ М. ВАНТУХА
МУЗИКА ЗАСЛУЖЕНОГО АРТИСТА УКРАЇНИ
О. ПОНОМАРЬОВА,
ВИКОНУЮТЬ УЧНІ ДИТЯЧОЇ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ШКОЛИ
ПРИ АНСАМБЛІ.
ДИРЕКТОР-ХУДОЖНІЙ КЕРІВНИК- НАРОДНА АРТИСТКА
УКРАЇНИ, КАВАЛЕР ОРДЕНІВ КНЯГИНИ ОЛЬГИ В. ВАНТУХ

ЗАПОРІЖЖІ

**ІГРИ ТА ТАНЦІ ЗАПОРІЗЬКОГО ВІЙСЬКА
ГЕТЬМАНА БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО.**

ПОСТАНОВКА НАРОДНОГО АРТИСТА СРСР П. ВІРСЬКОГО,
МУЗИКА Я. ЛАПІНСЬКОГО,
ВИКОНУЄ ЧОЛОВІЧА ГРУПА АНСАМБЛЮ.
СОЛІСТИ: МОЛОДИЙ ЕСАУЛ - ЗАСЛУЖЕНИЙ АРТИСТ УКРАЇНИ
О. ОМЕЦІНСЬКИЙ;
СТАРІ ЕСАУЛИ - ЗАСЛУЖЕНИЙ АРТИСТ УКРАЇНИ
А. ШЕЛДЬКО, АРТИСТ О. КИРИЛЮК.

ВИШИВАЛЬНИЦІ

ПОСТАНОВКА НАРОДНОГО АРТИСТА СРСР П. ВІРСЬКОГО,
МУЗИКА НАРОДНОГО АРТИСТА УКРАЇНИ І. ВАЩЕНКА.
ВИКОНУЄ ЖІНОЧИЙ СКЛАД АНСАМБЛЮ
СОЛІСТИ: ЗАСЛУЖЕНА АРТИСТКА А. ТЕЛЕЖЕНКО,
АРТИСТКА О. СТЕПАНЕНКО.

МОРЯКИ.

ПОСТАНОВКА НАРОДНОГО АРТИСТА СРСР П. ВІРСЬКОГО,
МУЗИКА ЗАСЛУЖЕНОГО ДІЯЧА МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ
Я. ЛАПІНСЬКОГО.
ВИКОНУЄ ЧОЛОВІЧА ГРУПА АНСАМБЛЮ

I. ВІДДІЛЕННЯ

УКРАЇНО, МОЯ УКРАЇНО!

ХОРЕОГРАФІЧНА КОМПОЗИЦІЯ

ПОСТАНОВКА НАРОДНОГО АРТИСТА УКРАЇНИ М. ВАНТУХА,
МУЗИКА ЗАСЛУЖЕНОГО АРТИСТА УКРАЇНИ
О. ПОНОМАРЬОВА ТА О. ПОПОВА,
ВИКОНУЄ ВЕСЬ СКЛАД АНСАМБЛЮ.

ПОВЗУНЕЦЬ

КОЗАЦЬКИЙ ЖАРТИВЛИВИЙ ТАНЕЦЬ.

ПОСТАНОВКА НАРОДНОГО АРТИСТА СРСР
ЛАУРЕАТА ДЕРЖАВНОЇ ПРЕМІЇ СРСР ТА ДЕРЖАВНОЇ ПРЕМІЇ
УКРАЇНИ ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА ПАВЛА ВІРСЬКОГО,
МУЗИКА А. ХЕЛЕМСЬКОГО,
ВИКОНУЄ ЧОЛОВІЧА ГРУПА СОЛІСТІВ АНСАМБЛЮ:
ЗАСЛУЖЕНІ АРТИСТИ УКРАЇНИ І. КИРИЛЮК, А. ШЕЛДЬКО,
І. ОСТРИНСЬКИЙ, АРТИСТИ М. КАРПЕНКО, О. ЛЕВАСОВ,
Є. МИХАЙЛЕНКО, І. САПОНЬКО, В. СЛЕПУХІН, Я. СУХАРСЬ,
Д. ДАШУК.

БУКОВИНСЬКА МОЗАІКА

ПОСТАНОВКА НАРОДНОГО АРТИСТА УКРАЇНИ М. ВАНТУХА,
МУЗИКА ЗАСЛУЖЕНОГО АРТИСТА УКРАЇНИ
О. ПОНОМАРЬОВА
ВИКОНУЮТЬ УЧНІ ДИТЯЧОЇ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ШКОЛИ
ПРИ АНСАМБЛІ.
ДИРЕКТОР-ХУДОЖНІЙ КЕРІВНИК- НАРОДНА АРТИСТКА
УКРАЇНИ, КАВАЛЕР ОРДЕНІВ КНЯГИНИ ОЛЬГИ В. ВАНТУХ

ЦИГАНСЬКИЙ ТАНЕЦЬ

ПОСТАНОВКА НАРОДНОГО АРТИСТА УКРАЇНИ М. ВАНТУХА
МУЗИКА НАРОДНОГО АРТИСТА УКРАЇНИ Г. ЗАВГОРОДНЬОГО
ВИКОНУЄ ГРУПА АРТИСТІВ АНСАМБЛЮ

ВОЛИНСЬКІ ВІЗЕРУНКИ

ПОСТАНОВКА НАРОДНОГО АРТИСТА УКРАЇНИ М. ВАНТУХА,
МУЗИКА ЗАСЛУЖЕНОГО АРТИСТА УКРАЇНИ
О. ПОНОМАРЬОВА ТА О. ПОПОВА
ВИКОНУЄ ГРУПА АРТИСТІВ АНСАМБЛЮ.
СОЛІСТИ: ЗАСЛУЖЕНІ АРТИСТИ УКРАЇНИ А. ДЕМЕСЬУК,
О. ОМЕЦІНСЬКИЙ, АРТИСТКИ В. МИХАЙЛЕНКО,
Т. ЖЕМСЬКА.

КОЗАЧОК

ПОСТАНОВКА НАРОДНОГО АРТИСТА УКРАЇНИ М. ВАНТУХА,
МУЗИКА НАРОДНОГО АРТИСТА УКРАЇНИ О. ЧЕБЕРКА
ВИКОНУЄ ЖІНОЧИЙ СКЛАД АНСАМБЛЮ

УКРАЇНСЬКИЙ ТАНОК З БУЗНАМИ.

ПОСТАНОВКА НАРОДНОГО АРТИСТА УКРАЇНИ М. ВАНТУХА,
МУЗИКА НАРОДНОГО АРТИСТА УКРАЇНИ Г. ЗАВГОРОДНЬОГО.
ВИКОНУЄ ЧОЛОВІЧА ГРУПА АНСАМБЛЮ.

РОСІЙСЬКА СЮІТА.

ПОСТАНОВКА НАРОДНОГО АРТИСТА УКРАЇНИ М. ВАНТУХА,
МУЗИКА НАРОДНОГО АРТИСТА УКРАЇНИ Г. ЗАВГОРОДНЬОГО.
ВИКОНУЄ АНСАМБЛЬ ТА УЧНІ ДИТЯЧОЇ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ
ШКОЛИ ПРИ АНСАМБЛІ. ДИРЕКТОР-ХУДОЖНІЙ КЕРІВНИК-
НАРОДНА АРТИСТКА УКРАЇНИ, КАВАЛЕР ОРДЕНІВ КНЯГИНИ
ОЛЬГИ В. ВАНТУХ.

ОЙ, ПІД ВИШНЕЮ.

**ХОРЕОГРАФІЧНА КАРТИНКА ІЗ СТАРОВИННОГО
УКРАЇНСЬКОГО ВЕРТЕПНОГО ТЕАТРУ ЛЯЛЬОК.**

ПОСТАНОВКА НАРОДНОГО АРТИСТА СРСР П. ВІРСЬКОГО,
МУЗИКА НАРОДНОГО АРТИСТА УКРАЇНИ І. ВАЩЕНКА.
РОЛІ ВИКОНУЮТЬ:
ДІВЧИНА НАРОДНА АРТИСТКА УКРАЇНИ Г. ВАНТУХ,
АРТИСТКА В. МИХАЙЛЕНКО.
ПАРУБОК - ЗАСЛУЖЕНІ АРТИСТИ УКРАЇНИ
О. ОМЕЦІНСЬКИЙ, А. ДЕМЕСЬУК.
СТАРИЙ - ЗАСЛУЖЕНИЙ АРТИСТ УКРАЇНИ І. КИРИЛЮК.

ГОПАК.

ПОСТАНОВКА НАРОДНОГО АРТИСТА СРСР П. ВІРСЬКОГО,
МУЗИКА НАРОДНОГО АРТИСТА УКРАЇНИ
Б. ЯРОВИНСЬКОГО.
ВИКОНУЄ ВЕСЬ СКЛАД АНСАМБЛЮ ТА УЧНІ ДИТЯЧОЇ
ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ШКОЛИ ПРИ АНСАМБЛІ.
ДИРЕКТОР-ХУДОЖНІЙ КЕРІВНИК-НАРОДНА АРТИСТКА
УКРАЇНИ, КАВАЛЕР ОРДЕНІВ КНЯГИНИ ОЛЬГИ - В. ВАНТУХ.
ГОЛОВНИЙ ДИРИГЕНТ-НАРОДНИЙ АРТИСТ
УКРАЇНИ О. ЧЕБЕРКО.

ХУДОЖНЬО-КЕРІВНИЙ СКЛАД АНСАМБЛЮ

- Вантух Мирослав Михайлович** - Генеральний директор-художній керівник, Герой України, народний артист України, народний артист Росії, лауреат Національної премії України імені Т. Шевченка, Голова Національної хореографічної спілки України, професор, академік.
- Чеберко Олександр Дмитрович** - головний диригент, народний артист України;
- Вантух Мирослав Мирославович** - заступник Генерального директора;
- Вантух Галина Мирославівна** - балетмейстер, народна артистка України;
- Ахекян Тетяна Луківна** - репетитор по балету, народна артистка України;
- Коломєєв Василь Петрович** - балетмейстер, заслужений артист України;
- Пономарьов Олександр Наріман-Бикович** - концертмейстер, заслужений артист України;
- Пірог Богдан Олегович** - концертмейстер, лауреат міжнародних конкурсів;
- Пірог Руслан Олегович** - концертмейстер, лауреат міжнародних конкурсів;
- Хрустевич Олександр Валентинович** - концертмейстер, лауреат міжнародних конкурсів;
- Ярифа Віра Олександрівна** - концертмейстер, лауреат міжнародних конкурсів;
- Довгопол Олександр Іванович** - інспектор оркестру;

АДМІНІСТРАТИВНО-КЕРІВНИЙ ПЕРСОНАЛ АНСАМБЛЮ

1. Костенко Іван Дмитрович - директор-розпорядник, заслужений працівник культури України;
2. Бєлкін Сергій Анатолійович - завідувачий художньо-постановочної частини; заслужений працівник культури України;
3. Українець Леонід Михайлович - начальник сценічного цеху;
4. Ганза Валентина Іванівна - начальник костюмерного цеху;
5. Іваненко Вікторія Анатоліївна - костюмер;
6. Шувалова Світлана Олександрівна - костюмер;
7. Дорош Валентин Павлович - художник з освітлення;
8. Левочкін Олег Всеволодович - майстер по взуттю;
9. Нікітич Віталій Іванович - машинист сцени.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ПЕРСОНАЛ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ СТУДІЇ ПРИ АНСАМБЛІ

1. Соловйов Іван Дем'янович - директор хореографічної студії, заслужений працівник культури України;
2. Вантух Галина Мирославівна - викладач українського народного танцю, народна артистка України;
3. Ткаченко Наталія Леонідівна - викладач класичного танцю, заслужена артистка України;
4. Бєлкін Сергій Анатолійович - викладач українського народного танцю; заслужений працівник культури України;
5. Шкоріненко Валерій Олександрович - педагог по народно-сценічному танцю;
6. Конечна Христина Михайлівна - викладач по майстерності актора;
7. Зубов Олександр Романович - викладач класичного танцю.
8. Фокіна Ірина Миколаївна - концертмейстер;
9. Гузєв Віктор Миколайович - концертмейстер;
10. Гладкий Олександр Олександрович - концертмейстер;
11. Голодюк Андрій Олегович - концертмейстер;

АДМІНІСТРАТИВНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ПЕРСОНАЛ ДИТЯЧОЇ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ШКОЛИ ПРИ АНСАМБЛІ

1. Вантух Валентина Володимирівна - директор-художній керівник школи, викладач українського народного танцю, народна артистка України;
2. Конечна Алла Миколаївна - заступник директора школи, викладач українського танцю;
20. Демещук Андрій Сергійович - артист балету, заслужений артист України;
21. Дорошенко Марина Святославівна - артистка балету; заслужена артистка України;
22. Довга Альона Юрївна - артистка балету;
23. Жемська Тетяна Степанівна - артистка балету;
24. Зариленко Христина Ігорівна - артистка балету;
25. Літський Вячеслав Анатолійович - артист балету;
26. Каллун Марина Василівна - артистка балету;
27. Карпенко Максим Ігорович - артист балету; заслужений артист України;
28. Качан Катерина Євгенівна - артистка балету;
29. Кирилюк Ігор Михайлович - артист балету; заслужений артист України;
30. Кирилюк Олександр Васильович - артист балету;
31. Кирилюк Світлана Миколаївна - артистка балету; заслужена артистка України;
32. Ключко Ганна Сергіївна - артистка балету;
33. Ковченко Вікторія Леонідівна - артистка балету;
34. Козловська Марина Владилівна - артистка балету;
35. Коханов Максим Олександрович - артист балету;
36. Крейдун Дар'я Сергіївна - артистка балету;
37. Кубін Яна Джонівна - артистка балету;
38. Левашов Олексій Володимирович - артист балету;
39. Ліщук Ярослав Васильович - артист балету;
40. Литовченко Олена Василівна - артистка балету;
41. Лашенко Тетяна Олександрівна - артистка балету;
42. Максимчук Максим Григорович - артистка балету;
43. Михайленко Вікторія Володимирівна - артистка балету;
44. Михайленко Євген Анатолійович - артист балету;
45. Нічук Олександр Володимирович - артист балету;
46. Октябрська Ангеліна Анатоліївна - артистка балету;
47. Олійник Михайло Анатолійович - артист балету;
48. Омещинський Олександр Миколайович - артист балету; заслужений артист України;
49. Оєнка Тетяна Миколаївна - артистка балету;
50. Острицький Іван Юрійович - артист балету; заслужений артист України;
51. Перевала Владислав Олександрович - артист балету;
52. Перепуг Оєса Олександрівна - артистка балету;
53. Пилипенко Анна Віталіївна - артистка балету;
54. Потребняк Максим Михайлович - артист балету;
55. Поліщук Олексій Сергійович - артист балету;
56. Полева Ганна Володимирівна - артистка балету;
57. Потрійний Богдан Вікторович - артист балету;
58. Пушкарьова Дар'я В'ячеславівна - артистка балету;
59. Ракоцй Олександр Сергійович - артист балету;
60. Рогова Олена Юрївна - артистка балету;
61. Рубін Микола Сергійович - артист балету;
62. Салонко Ігор Геннадійович - артист балету;
63. Сафронів Володимир Сергійович - артистка балету;
64. Семененко Ганна Вікторівна - артистка балету;
65. Серебрякова Дар'я Володимирівна - артистка балету;
66. Серьогін Олег Валерійович - артист балету;
67. Сінчук Вікторія Петрівна - артистка балету;
68. Сидюк Олександр Олександрович - артист балету;
69. Слєпунхін Володимир Павлович - артист балету;
70. Степаненко Олена Вячеславівна - артистка балету;
71. Столярчук Сергій Володимирович - артист балету;
72. Стопник Євгенія Сергіївна - артистка балету;
73. Стотика Олена Романівна - артистка балету;
74. Сухарєв Ярослав Олександрович - артист балету;

3. Коноваленко Катерина Олексіївна - викладач класичного танцю, заслужена артистка України;
4. Петренко Лора Рафіковна - викладач класичного танцю, заслужена артистка України;
5. Антонівчева Лідія Іванівна - викладач класичного танцю, заслужений працівник культури України;
6. Володько Людмила Миколаївна - викладач класичного танцю;
7. Гатицький Євген Борисович - викладач народно-сценічного танцю, заслужений артист України;
8. Чеберко Маргарита Анатоліївна - викладач підготовчого класу;
9. Левченко Надія Семенівна - концертмейстер;
10. Демещук Андрій Сергійович - викладач українського народного танцю, заслужений артист України;
11. Мазуренко Олена Василівна - концертмейстер;
12. Терновський Максим Іванович - концертмейстер;
13. Царко Дмитро Володимирович - концертмейстер;
14. Ягчук Олена Борисівна - концертмейстер;
15. Джима Тетяна Юрївна - костюмер;

АРТИСТИ БАЛЕТУ АНСАМБЛЮ

1. Антоноук Олена Вікторівна - артистка балету;
2. Артемчук Катерина Юрївна - артистка балету;
3. Брикуля Ольга Юрївна - артистка балету;
4. Бурунжю Ірина Олександрівна - артистка балету;
5. Вантух Галина Мирославівна - артистка балету; народна артистка України;
6. Величко Іван Вячеславович - артист балету;
7. Войналович Олександр Анатолійович - артист балету;
8. Войтенко Людмила Сергіївна - артистка балету;
9. Галуков Андрій Леонідович - артист балету;
10. Гатицький Євген Борисович - артист балету; заслужений артист України;
11. Голуб Сергій Миколайович - артист балету;
12. Гонтарєв Денис Сергійович - артист балету;
13. Горелова Ольга Вікторівна - артистка балету;
14. Григорьєва Наталія Сергіївна - артистка балету;
15. Гузь Тетяна Володимирівна - артистка балету;
16. Гуржій Віталій Віталійович - артист балету;
17. Гуєв Дмитро Борисович - артист балету;
18. Дашук Дмитро Юрійович - артист балету;
19. Джима Юлія Віталіївна - артистка балету;
75. Тележенко Ганна Євгенівна - артистка балету; заслужена артистка України;
76. Том'як Іванна Георгіївна - артистка балету; заслужена артистка України;
77. Триєнський Кирило Вікторович - артист балету;
78. Турчак Денис Валерійович - артист балету;
79. Туягін Володимир Федорович - артист балету; заслужений артист України;
80. Тягач Юлія Євгенівна - артистка балету;
81. Федченко Наталія Вікторівна - артистка балету;
82. Федоров Олександр Олександрович - артист балету;
83. Шакин Віталій Валерійович - артист балету;
84. Шейко Ольга Олегівна - артистка балету;
85. Шелудько Андрій Григорович - артист балету; заслужений артист України;
86. Шкварченко Сергій Станіславович - артист балету; заслужений артист України;
87. Шумілова Вікторія Віталіївна - артистка балету; заслужена артистка України;
88. Яремус Ігор Михайлович - артист балету;
89. Яремус Максим Михайлович - артист балету;
90. Ярмоленко Катерина Вікторівна - артистка балету;
91. Яценко Маргарита Сергіївна - артистка балету.

АРТИСТИ ОРКЕСТРУ АНСАМБЛЮ

1. Андрух Руслан Олександрович - артист оркестру;
2. Бондаренко Євген Володимирович - артист оркестру;
3. Бардадим Юрій Анатолійович - артист оркестру;
4. Васильєва Наталія Вікторівна - артистка оркестру;
5. Войналович Михайло Йосипович - артист оркестру;
6. Володькін Сергій Анатолійович - артист оркестру;
7. Гром Наталія Миколаївна - артистка оркестру;
8. Довгопол Віра Олександрівна - артистка оркестру;
9. Довгопол Олександр Іванович - артист оркестру;
10. Довгопол Тарас Олександрович - артист оркестру;
11. Єрещенко Вікторія Анатоліївна - артистка оркестру;
12. Каленик Ольга Олександрівна - артистка оркестру;
13. Кирильчук Світлана Юрївна - артистка оркестру;
14. Коваленко Дмитро Тимофійович - артист оркестру;
15. Ковтун Олександр Олександрович - артист оркестру; заслужений артист України;
16. Козаківський Олег Феліксівич - артист оркестру; заслужений артист України;
17. Коростелкіна Катерина Вікторівна - артистка оркестру;
18. Куліська Катерина Ігорівна - артистка оркестру;
19. Куліська Марина Ігорівна - артистка оркестру;
20. Майборода Ярослав Вікторович - артист оркестру;
21. Нестеровська Катерина Михайлівна - артистка оркестру;
22. Пальчиков Віктор Миколайович - артист оркестру;
23. Пірог Руслан Олегович - артист оркестру;
24. Пірог Богдан Олегович - артист оркестру;
25. Пономарьов Олександр Наріман-Бикович - артист оркестру; заслужений артист України;
26. Романівчєв Володимир Іллїч - артист оркестру;
27. Трєтуб Григорій Вікторович - артист оркестру;
28. Хрустєвич Олександр Валєнтинович - артист оркестру;
29. Чеберко Дмитро Олександрович - артист оркестру;

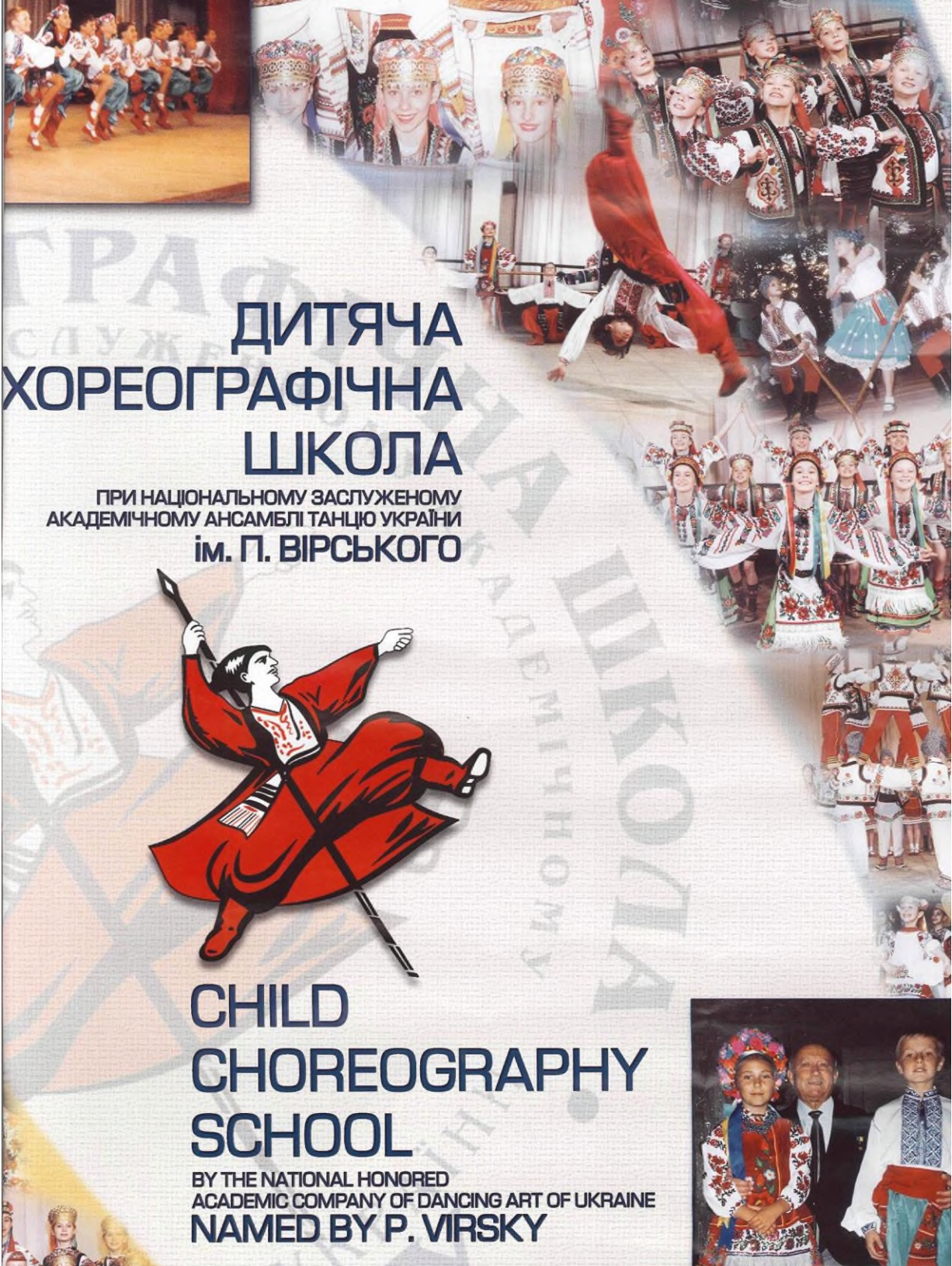
Буклет дитячої хореографічної школи

Художній керівник – Народна артистка України Валентина Вантух та Мирослав Вантух з вихованцями дитячої хореографічної школи

Афіша дитячої хореографічної школи

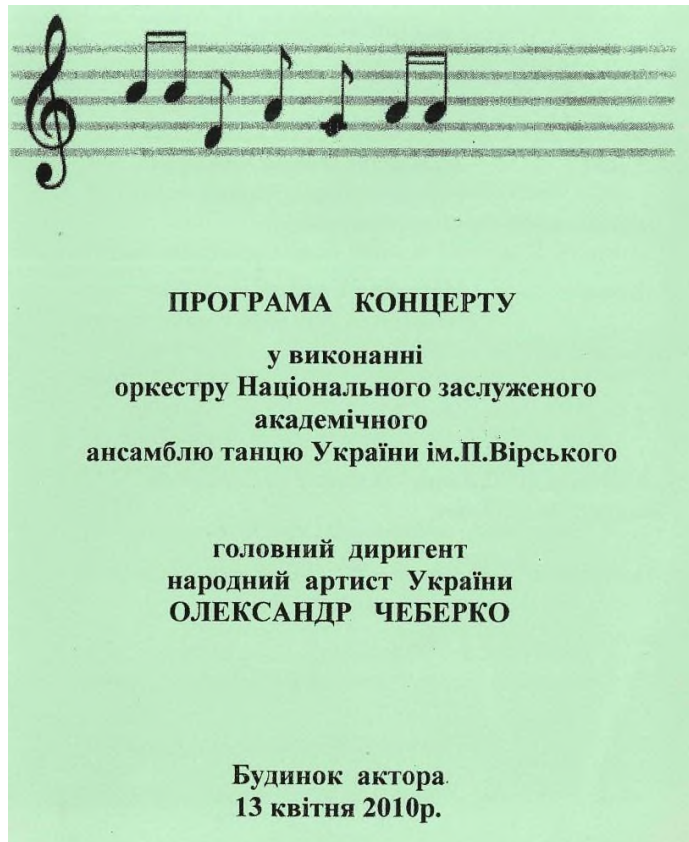
**ДИТЯЧА
ХОРЕОГРАФІЧНА
ШКОЛА**

ПРИ НАЦІОНАЛЬНОМУ ЗАСЛУЖЕНОМУ
АКАДЕМІЧНОМУ АНСАМБЛІ ТАНЦЮ УКРАЇНИ
ім. П. ВІРСЬКОГО

**CHILD
CHOREOGRAPHY
SCHOOL**

BY THE NATIONAL HONORED
ACADEMIC COMPANY OF DANCING ART OF UKRAINE
NAMED BY P. VIRSKY

Програма концерту у виконанні оркестру Національного заслуженого академічного ансамблю танцю України імені П. Вірського

I відділення	II відділення
1. І.Пахельбель „Канон”	1. П.Масканьї „Интермеццо” до III акту опери „Сільська честь”
2. І.Бах <i>Концерт D-moll для двох скрипок з оркестром</i> виконують: О.Каленик, М.Кулінська	2. Ф.Мендельсон „Концертний дует” для двох кларнетів з оркестром виконують: заслужена артистка України Д.Чеберко, Г.Трегуб
3. І.Бах <i>Менует і Скерцо із сюїти H-moll для флейти з оркестром</i> виконує: М.Войналович	3. В.Зубицький „Посвячення П’яццоллі” виконує: лауреат Міжнародних конкурсів О.Хрустевич
4. І.Бах „Арія”	4. Н. Ла Рокка „Тигр” виконує: С.Володькін
5. А.Вівальді „Зима” із циклу „Пори року” виконує: М.Кулінська	5. В.Грідін „Циганська рапсодія” виконують: заслужені артисти України Б.Пірог, Р.Пірог
6. В.Моцарт <i>Концерт №1 D-dur для валторни з оркестром, I частина</i> виконує: Т.Довгопол	6. А.П’яццолла „Oblivion” („Забуття”) виконує: заслужений артист України Д.Чеберко
	7. Лерон Андерсен „Дрібничка”